

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitólátó petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült

vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 332.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut. 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Szerda, augusztus 28.

Mai számunk főbb közleményei:

Nem lesz változás Horvátországban.
A Magyar Bank kölcsönajánlata.
Holtan a fürdőkádban.
A halálbába.
Magándetektívek garázdálkodása.
Az aradi színház téli szezonja.
A VII. hadtest gyakorlatai.
Vanderbilt Gladys az egyházpolitikában.
Kevesebb világosságot.
A petrozsényi-piski-i vasut-vonal villamosítása.
Amerikába szakadt aradi asszony kívánsága.
Háromszázezer koronás család.
Különös foglalkozások.
Nem emelik a pótdót.
A trónörökös és a királygyakorlatok.
A Tátrán keresztül.
A ciankális főhadnagy válópöre.

A takarékoság
esztendeje.

Arad, augusztus 27.

Sovány vigasztalásul mindazért, ami vigasztalásra szorul: a polgármester kijelentette, hogy a pótdót nem fogják emelni. Eredménynek ez is valami, azok után, hogy a községi teher szinte évről-évre nagyobbodott a polgárok vállain. Igaz, hogy néha viszont, — mint a legutolsó év után, akkora fölösleggel zárta a város a számadásokat, a mennyiből két, három, sőt több százalék pótdó-kevesebblet kerülhetett volna ki. De erre a fölöslegre mindig akadt utólag valami hézag az új és rendkívüli szükségletek között, a mire azt utólag el lehetett költeni. Szóval nem felt benne örömmünk.

Nem tartozunk azok közé, akik a helyes városi gazdálkodás egyedüli, vagy fő-

elvét abban látják, hogy a pótdónak nem szabad emelkedni, sőt azt le kell minél alacsonyabbra szorítani. Azok az igények, amelyek egy európai város egészségügyi, közlekedési, biztonsági és kulturális szükségleteiben megnyilatkoznak, nem elégíthetők ki pénz nélkül és a pénz pedig többnyire nem teremthető elő a polgárok fokozottabb megadóztatása nélkül. Az olyan áldozatokért, amelyek ellenszolgáltatással járnak, olyan ellenszolgáltatással, amelynek előnyét és hasznát a városnak minél több embere élvezi, nincs ok panaszkodni. Végül is mindenki szívesebben él egy oly városban, amelynek vízvezetéke, modern utcai közlekedése, világítása, rendezett közigazgatása van, hetven-nyolcvan százalék pótdóval, mint pótdó nélkül, vagy kis pótdóval ott, ahol az ivóvizet pénzért kell venni, az utcák kövezetlenek, és ahol az éjszakától a rendőrök elégtelen száma miatt irtózni kell.

Azonban ezeknek az igényeknek kielégítésében is fokozatokat kell tartani, főként pedig számot vetni a körülményekkel és az emberek adózó képességével. A hogy az ember se érheti el egyszerre vágyai összességét, a városnak is meg kell abban nyugodni, hogy a kétségtelenül szükséges, rést pótló alkotások, egy része későbbre kerül, sőt abba is, hogy a méltánylást érdemlő fizetési és más igények csak részben elégíthetők ki. Legfőképp pedig a körülmények azok, a melyek miatt minden újabb megterhelésnek elejét kell venni. A városok lakosságának törzse: az ipar és a kereskedelem feszült helyzetben van és még zordabb jövőnek néz elébe. A kereskedelem a

hitelválság szorítóvasában vergődik, az ipar kilátásait pedig vigasztalanná teszi, hogy éppen e viszonyok miatt az építő-iparban és ezzel együtt más ágakban is a legteljesebb pangás várható. Igaz, hogy ezek bajait nem szünteti meg az, ha a községi adó nem fog emelkedni. De a túlságosan megterhelt serpenyőt sokszor egy kis újabb súly is felbillentheti. És a megszorult, kevesebb lett kereset mindenestre kívánatosá teszi, hogy a mellett a város ne követeljen többet a maga részére, mint máskor.

Azért is ellene kellene lennünk az újabb pótdó-emelésnek, mert igazság szerint, a legutolsó esztendőök pótdó-csavarásai nem hozták meg a közönségnek azt az ellenértéket, amelyek miatt az áldozatot szívesen meghoztuk volna. A víz még mindig nem olcsóbb, a külvárosi utcarendezésre csak ezután kerül a sor, a hidak, ha meg is lettek, csak drága vám mellett tarthatók fenn, — így folytathatnánk a panaszokat tovább is, arra lyukadva ki: pedig a pótdó egyre több lett és az adó-alap is egyre nagyobb lett. Tény, hogy a városnak a tisztviselők és alkalmazottak fizetésrendezését végre meg kellett oldani, a megnövekedett és megsúlyosodott drágaságot figyelembe véve és ez volt oka részben a pótdó-emelésnek. Inproduktívnek ezt a többkiadást nem lehetett tekinteni. A jó közigazgatás, amely viszont csak megelégedett, sorsával nem küzdő tisztviselő-táborból várható, olyan előny a polgárságra, melyért érdemes néhány százalék pótdót befektetni.

Azonban ezen is túl vagyunk. Most pe-

A halál.

Ira: Palizs Ödön.

Jenő szőke volt és romantikus. A tizzenyolc éve miatt pirult, lángoló érzések fűtötték a belsőt. Órák hosszát elült az ablak mellett, kibámult az utcára. Meleg pillantása addig követte a gyönyörű hölgyeket, amíg eltűntek a szögleteken. Mindig várta, titkon remélte, hogy valamelyik visszafordul, feléje jön, megcsókolja.

Jenő megunta az életét. Megunta a sok várást, csókra szomjazott, nem kapott, égett az ajka. Megkísérelte még, hogy utána szaladjon a nőknek, de az utolsó pillanatban mindig visszariadt. Jenő elhatározta, hogy meghal.

Most már sajnálta is az ifjúságát. Elgondolta, kiszínezte magának, hogy milyen szép lenne egy leány mellett élni, mellette járni, a csókjait immel-ámmal fogadni. Aztán oda olni a keblére, boldogan, mámorosan. Dalok bolygatták a lelkét, néha-néha megmozdult az ajka, selymes, lágy melódiák bugtak föl a szíve mellől szerelmes mondatok jáltak csak az agyában. Néha még azt is észrevelte, hogy kicsordultak az ajkáról a vallomások és belekiáltja a semmiségbe... Ez így tovább már nem lehet, inkább meghal, eltűnik. Annyiszor ismételte magában, hogy most már nem is félt a végtől. Ugy belenyugodott; ma még ott vánszorog, holnap már nincs, eltűnt.

Jenő azon vette észre magát, hogy szalad, fut ki a városból. Amikor kiért a paloták közül, föllélegzett. Mintha valami nyomasztó nehéz teherrel szabadult volna meg. Megnyugodva, könnyeb-

bűlten tekintet végig. A zöldes pázsit a messze-ségbe, a végtelenbe vészett, elsimult a távolba. A rozsdamarta, tulirett buzakalászok elvéve dűledeztek le a földre. A fiatalos aranytól ékes szálak még itt-ott megcsillantak, de aztán ők is bágyadtan lankadtak el, lehulltak, mint az elveszett, megsemmisült, véres remények. Az égen piszkos, feketés felhők unatkoztak. Nagynéha megmozdultak, fáradtan kusztak egymásután. Sötét, homályos foltokkal tarkították a fényben égő pázsitot.

A fiú leheveredett az árnyékba. A felhők hirtelen foszladozni kezdtek s a sötét, borongós glóriából előbukkant, fényesen, tündöklően világított a meleg nap. Pár lépéssnyire tőle a Maros muzsikált. A zavaros hullámok bánatosan hajoltak egymásra, lassan csörgedeztek tovább. Jenő föl-fölfigyelt. Mintha öreges, régi, elkopott nótákat mormognának a habok s a halk melódiák a fáradt lelkét még inkább álomba ringatták.

Érzéstelenül feküdt a folyó mellett. Tompa, nehéz haragszót hozott messziről a bágyadt, folyton halni készülő szél. A hangját nem is hallotta, még a zengése se ért el hozzá, csak a fájdalmas, mély bugás nyomta a lelkét. Gondolatai itt a nagy pusztaságban szertefoszlottak, szétfolytak, nem tudta összpontosítani őket. Egyszerű, tulszimla érzés fojtogatta a belsőjét. A tiszta, erős fájdalom. Ebben a pillanatban elfelejtett mindent, ami eddig történt. A teste elalélt, úgy feküdt ott, mint egy darab fa. Ösztönszerűen megpróbálta, hogy valamiképpen kivetkőzzék a dermesztő álomból, de nem sikerült.

A keze valami hideget ért. Nem tudta, hogy mi akadt az ujjai közé. Lassan emelte fölfelé, hogy egy arányban legyen a szemével. Belenézett a pisztoly csővébe. Belülről fényesen csillant elő a golyó ezüstös kupakja. Nem érzett semmit. A félelem nem rémitgette, a vágyakozás nem hozott neki semmi örömet. Csak haloványan, mintha a ködfátyolon keresztül rezgett volna elő, gyenge öröm melengette. Csak arra gondolt: egy csattanás és megszűnik minden, nem lesz semmi.

De még egyszer meg akarta nézni az életét. Egy utolsó pillantást vetett az előtte mindinkább halványodó tájra. A Maros véget nem érő folyókigyója lomhán nyújtózott a messzeségbe. Jenő úgy érezte, várta, hogy a következő pillanatban szétterpeszkedik, előnti az egész vidéket, várta, remegett, de azért reménykedett is, hogy szétolja a partjait. De három hatalmas hid összehatározatlan bilincsként markolta össze a hőmpolygó folyamot, összepántolta a szétszaladó partokat.

A fiú előbb egy kicsit fölemelkedett, most fáradtan, kimerülve esett vissza a földre. A megszáradt, kiégett buzakalászok belevágtak a husába, kinyiták, gyötörték. Az ereje elfogyott, elbágyadt. Nem tudott még mozogni se, nem bírta elhagyni a fekvőhelyét.

Egy-két pillanatig még forgatta, játszott a fegyverrel. Ujját a ravaszra illesztette. Pompásan simult oda. Bágyadt agyában világosság, beteg öröm fénylett: egy lövés és vége, vége... és csak az akarata kell hozzá.

dig, igaza van a polgármesternek, olyan idő van, hogy takarékoskodni kell a legnagyobb erőfeszítéssel és takarékoskodni egész a garasokig. Valamikor *spórmisztereknek* csufolták a városi közgyűlésnek azokat a tagjait, akik semmilyen kiadást nem akartak megszavazni és akik minden olyan javaslatot, ami „*pénzbe kóstált*”, elvetették. Most azonban a *spórmiszterek* ideje jött el és a kiadásokat, régi könnyelműségeket jóvá téve, a legmesszebbmenő határokig mérsékelni kell. Ha alkotni, reformálni kell, olyan alkotásokat és reformokat, amelyek anyagi áldozattal járnak, — annak, remélhetőleg eljön az ideje. Most bevont vitorlával, óvatosan járjon a város háztartása a szükségletek vizein. A polgármester elsőnek hangoztatja ennek szükséges voltát és ő bizonyára jól ismeri a város és a polgárság helyzetét, amely a takarékoskodást parancsolja.

A Magyar Bank kölcsönajánlata.

(A pénzügyi bizottság pártoló javaslata.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 27.

A törvényhatósági bizottság pénzügyi szakbizottsága ma délután öt órakor Vannay Gyula tanácsnok elnökletével tartott ülésén, amint azt már jeleztük, foglalkozott a Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaságnak a polgármesterhez benyújtott és az egy milliós kölcsönre vonatkozó ajánlatával, amelyet lapunk mai számában ismertettünk. A bizottság ülésére sajnos, még ez a fontos tárgy sem tudta összehozni olyan számú tagokat, amint ez elvárható lett volna. Ottenberg Tivadarnak szakszerű, a kérdést minden oldalról megvilágító és tisztázó előadása után a bizottság egyhangúlag kimondotta, hogy a bank ajánlatát a törvényhatósági bizottságnak elfogadásra ajánlja.

Vannay Gyula tanácsnok a gyűlés megnyitása után ismertette a közgyűlés ama utasítását, hogy a polgármester a város legsürgősebb természetű kiadásainak fedezésére 1.200.000 korona kölcsönt vegyen fel. A polgármester ajánlattételre

felhívta a Magyar Bankot, ez kijelentette, hogy augusztus 10-ig beküldi ajánlatát. Mivel a bank az ígért időre nem küldte be ajánlatát, a polgármester újból érintkezésbe lépett vele és ekkor a bank elutasította a város közönségének a kölcsön iránti kérelmét. Ekkor a polgármester újból személyesen felkereste a bankot és ez augusztus 19-én sürgőnyileg értesítette a polgármestert, hogy küldje fel megbízottait. hajlandó újból tárgyalásokba bocsátkozni. Ennek a tárgyalásnak eredménye az ajánlat. Vannay Gyula adóügyi tanácsnok ezután felolvasta azt az ajánlatot, amelyet a bank adott és amelyet lapunk tegnapi számában egész terjedelmében közöltünk.

A kérdéshez legelőször Ottenberg Tivadar szölt hozzá és a következő érdekes kijelentéseket tette:

— Felesleges munkát végeznék, ha én ez alkalommal bővebben utalnék a mostani válságos pénzügyi viszonyokra, mert minden ember nagyon jól tudja, hogy jelenleg nemcsak Európában, hanem az egész világon a pénzügyi viszonyok oly súlyosak, oly rosszak, hogy igazán majdnem eszményszámba megy, hogyha egy város, vagy akár egy ország is kölcsönre szert tud tenni. A viszonyok jelenleg olyanok, hogy attól lehet tartani, hogy a közel jövőben javulás nem fog beállni, ellenkezőleg, különösen tekintettel a külpolitikai helyzetre felő, hogy a pénzügyi viszonyok még inkább rosszabbodni fognak. Minden jel arra mutat, hogy az Angol Bank már nemsokára fel fogja emelni a mostani rátáját és ebből arra lehet következtetni, hogy bizony a többi nagy jegybank is előbb-utóbb kénytelen lesz a jelenleg érvényben levő kamattételeket felemelni.

— Hogyha tehát ilyen súlyos pénzügyi viszonyok között a városnak mégis sikerült egy milliós kölcsönt szerezni, akkor kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy kalapot emelek az eredmény előtt, annyival is inkább, mert a velünk közlött feltételek nemcsak hogy nem súlyosak, hanem ellenkezőleg, a mai viszonyokat szem előtt tartva kell, hogy azokat a legelfogultabb ember is méltányosnak, jutányosnak és kedvezőeknek jelentse ki. Akkor, amikor egy pesti intézet egy százalék rátán felüli kamattételt követel és lebonyolítási díj fejében csupán egy és negyed százalékot kíván levonásba helyezni, akkor egy per-

cig sem szabad Arad városának haboznia, hogy a felajánlott kölcsönt felvegye.

— Rendes és jó pénzügyi viszonyok között, amikor ugyszólván a pénz az utcán hever, akkor szoktak ilyen feltételeket megszabni, akkor mondják, hogy beérem a bank rátán felül egy százalékkal, de nem akkor, amikor a vidéki pénzügyi helyzetek örülnek és kapva kapnak a pénz után, ha rövid lejáratú kölcsönöket kapnak és 6 $\frac{1}{4}$ százalékkal, e mellett azonban tartoznak három havi lejárat után visszafizetni azt és a bank nem vállal semmiféle kötelezettséget erre nézve, hogy ezt a hitelt továbbra is fenntartja.

— Én a magam részéről feltétlenül ajánlom a bizottságnak az ajánlat elfogadását és még azt a proposíciót vagyok bátor előterjeszténi, hogy a bizottság, mint olyan — sajnos nem nagy számmal vagyunk itt, de meg vagyok győződve, hogy a bizottság minden egyes tagja hozzájárul indítványomhoz — szavazzon elismerést és köszönetet a polgármester urnak a fáradozásáért, hogy ilyen kedvező feltételek mellett sikerült neki a kölcsönt Arad városa részére megszereznie és arra való tekintettel, hogy ez bizonyos terminushoz is van kötve, bizza meg majd a közgyűlés a polgármestert avval, hogy személyesen járjon közbe a minisztériumban, eszközölje ki, hogy minél gyorsabban és kedvezőbben intézzék el e kérést. Ez utóbbira nézve annál inkább van remény, mert Debrecen városa, tudvalevőleg hatmillió korona kölcsönt ugyanilyen feltételek mellett vett fel és amelynek határozatát megfellebbezte egy törvényhatósági bizottsági tag. A minisztérium kerekén elutasította a fellebbezést és jóváhagyta a közgyűlési határozatot és Debrecen város ma már a pénz birtokában is van. Épen ezért vagyok bátor a bizottságnak ezen konkrét javaslatot előterjeszténi, meg lévén győződve arról, hogy ezen összeköttetés a bankkal idővel még igen hasznos lesz a városra nézve.

Ottenberg Tivadar beszéde után Vasi Ferenc főpénztáros szólalt fel, szintén hozzájárul Ottenberg javaslatához, csak azt kívánta hozzáfűzni, hogy az egész kölcsönt egyszerre vegyék fel, ne pedig részletekben, mert a városnak szüksége van az egész összegre.

Mint hogy többen nem szólaltak fel, Vannay Gyula tanácsnok kimondta a bizottság határozatát.

Vigyázva, lustán tépte föl az ingét. Barnás melle fölött kacagva, viháncolva futott el a megszilajodott szellő. Egy ideig tapogatta a bőrét, majd a legjobb helyett kipéckézte a szíve fölött. Megremegett az ujjai: még boldog, de nem sokáig fog lázongani.

A keze már a ravaszon. Nem remeg, biztos a dolgában. Gyöngén, talán nem is tudja, hogy mikor megnyomta a pisztolyt... Egy döbbenet, ijedten fölkiált... Ugy érzi, mintha csak megütötték volna a mellét... a vér, vér... lassan folyik a vér...

Hirtelen, mesegyorsasággal átláthatatlan fátyol ereszkedett le a szeme elé. Messziről hatalmas zugás támadt, folyton nagyobbodott, egészen betöltötte már a fejét. Nem bírta kitovább: meg-siketült. Benn az ereiben korbáccsal kavarták a vért, ütték, hajtották kifelé, a nyílás felé, a seb szájához, amelyet a golyó ejtett, amelyet a golyó tépett föl. A meleg vér lassan körülcsofolta az egész testét, de azért tovább ömlött, a hullámok már átsaptak rajta. Fölemeltek, szeliden himbáltak meg egyszer-kétszer...

Valalonnán messziről, a hegyek mögül, az erdőkből hideg szél szaladt le a tájra. Jenő teste megremegett, a hideg rázta, kék foltok ütötték át a bőrét. De azért nem mozgott, még meg se kísérelte, hogy megdörzsölje az el-elhaló, megdermedt tagjait. Még jobban erőt vett rajta a nagy kívánság: várta, igen, várta a halált...

Megint láz fűtötte a testét, de jéghideg zuhan-nyok is ömlöttek rá. Érezte, hogy kifolyt már a vére, a seben megaludt a melegség. A meleg vér lassan elterpeszkedett a mellén, olyan volt, mint a kinyillott, szétaposott rózsza. De azért még az

eszenél volt. Csak egy gondolata maradt még meg; jönne már a halál, jönne, nem bírja már tovább...

Sokáig fetrengett már ott, anélkül, hogy gondolkodott volna. De a teste folyton hidegebb és hidegebb lett, a jeges zuhan-nyok mind gyorsabban jöttek. Nagyon fázott, meg akarta melegíteni a megfémberedett ujjait. Az arca, mintha mosolygóssá szelidült volna, amikor eszébe villant: a vérbe, a vérembe mártom a hideg ujjaimat. Olyan jó lesz, olyan meleg, forró lesz...

Mintha kétségbeesett kiáltás tört volna elő a torkából: nem bírta az ujját megmozdítani... Aztán a szempilláját akarta fölnyitni, meg szeretett volna mozdulni, megfordulni... Már nem tudott... Szörnyű kíváncsiság vett rajta erőt. Csak még egyszer szeretett volna rámosolyogni a kék, derűs égre, olyan jó, olyan boldogság lenne a Maros hűs hullámaiban megmosni a sebet... Hiába már minden...

De legalább jönne már a halál! Hát nem tud meghalni, mikor semmisül már meg?! Zug a feje, fáj minden tagja, nem lát, nem hall semmit, nem érzi a virágillatot, kapkod a levegő után... Meddig kósik még a vég, meddig kell még várnia...?

Majd hirtelen megremegett a teste, mintha valami szerencsétlen gondolatot akart volna magától elriasztani:

— Csak nem talán ez a vég, csak nem ez a halál?!...

Nem, nem, nem lehet! Hiszen mindent be-szélnek, csak ezt nem. Van, aki azt hiszi, hogy új világ kezdődik, neki már rosszabb nem jöhet-e, mint a mostani meddő élet volt. Mások esküdni mernek: megsemmisülnek... Igen, igen, ez

csábította. Meghalni, megsemmisülni, nem lesz se bánata, se öröme!...

De mégis, hátha ez volna a halál. Ez, persze ez: az örök szenvedés. Élni, élni, átvergődni az egyik napot a másik után, abban a fojtogató tudatban, hogy mindig élni fog, igen, szenvedni... De mit csináljon, mit csináljon. Jenő lehajtott a fejét és megbékült magával:

— Ez a bűnhődés, ez a halál...!

... Egy fiú, meg egy leány jött arra. Ugy járkáltak édesen, boldogan összefonódva, mint ő szeretett volna. És megint eléje jönnek, hogy ki-nozzák, gyötörjék a csókokkal, amelyet ő csak sejtett, megálmódott, de soha-soha meg nem kapott. Föl szeretett volna ugyan kelni, elszaladni, elmenekülni...

Jenő süket volt már, de a leány éles sikítása még a veséjét is megrázta:

— Egy halott!

Ijedt arccal hátra fordultak mind a ketten, szétváltak, meleg kezeiket szétengedték... És Jenő síni szeretett volna: még egy ember boldogságát rabolta el, ha egy pillanatra is... Ugy sajnálta, úgy irigyelte őket...

Jöttek az emberek. Jenő már nem érzett, nem hallott, nem látott semmit, csak tudta: jönnek az emberek... Elöl egy rendőrtiszt, jól ismerte, sokat lumpoltak együtt. Utána az orvos, aki már fiatalon agyontépett idegeit akarta valamiképp összedrótózni. Aztán egy-két szép leány, fiatalok, öregek, a tömeg.

Körülállták. Az orvos lehajolt, a mellére fektette barnásan piszkos, ősz fejét. Lassan fölemeli, az arca komoly, közömbös;

— Vége!

tát, amely szerint a fentiek értelmében fogja javaslatát a tanács elé terjeszteni.

Ezután még a bizottság Krisztinkovich és társainak a kerékpáradó eltörlését kérő folyamódását tárgyalta és elhatározta, hogy a kérvényt visszaadja a tanácsnak azzal, hogy a költségvetés tárgyalása alkalmával adja ki a hármas bizottságnak.

Nem lesz változás Horvátországban.

— Cuvaj kihallgatáson a királynál. —
Tájékoztató tudósítás.

Ischl, augusztus 27.

Cuvaj Ede dr. Horvát-Szlavon- és Dalmácia királyi biztosa ma délelőtt kihallgatáson jelent meg a felség előtt Ischlben. A kihallgatáson a királyi biztos a horvát politikai helyzetről tett jelentést a felségnek. Cuvaj ma reggel érkezett Gmundenből, ahol már néhány hete üdül. Legutóbb Lukács László miniszterelnök kihallgatása alkalmával volt Ischlben, amikor a miniszterelnökkel hosszasan tanácskozott a horvát helyzetről és ehhez a tanácskozáshoz azt a kombinációt fűzték, hogy Horvátországban rövid időn belül radikális változások lesznek. Mint Ischlből jelentik, a kihallgatáson történtek éppen ennek ellenkezőjét bizonyítják.

Cuvaj bánnak a király előtti kihallgatásáról a következőket jelentik Ischlből:

Cuvaj bár a kihallgatáson mindenekelőtt hódolatteljes köszönetet fejezte ki az ellene megkísérelt merénylet alkalmából nyilvánított legfelsőbb szerencse kívánatért, azután részletes jelentést tett eddigi működésének eredményéről, valamint a horvát-szlavonországi politikai helyzetről. Abban a szerencsés helyzetben volt, hogy a királynak jelenthette, hogy Horvátország lakossága nagy megelégedéssel és bizalommal látja báni működését a közkormányzat, az ország gazdasági és kulturális érdekeinek előmozdítása terén és őt a lehetőség szerint támogatja.

Ez alkalommal a királyi biztos megemlítette azt is, hogy az általa tervezett törvényelőkészítő bizottság, mely a jövő tartományi gyűlés munkálatainak előkészítésén dolgozik, olyan intenzív munkásságot fejt ki, hogy a jövő országgyűlés ülészekén tekintélyes számú kidolgozott törvényjavaslat lesz előterjeszthető.

Halk morajlás a tömeg sorai között:

— Meghalt!

Jenő nem tudta magának megmagyarázni. A szeme lecsukva, a fülén, mintha szörnyek ültek volna, a testét mindenfelől békóba verték és mégis látta, hallotta, érezte, hogy az első sorban sir egy leány. Mindig megakadt rajta a szeme, talán szerette is... És olyan boldogságot érzett, hogy a könyvek ráestek az arcára, égtek, marták a bőrét.

Az öreg rendőrtisztviselő még egyszer ránézett a holttestre. Szempillája mintha megrezgott volna, halkán szólalt meg:

— Szegény már jól járt! Most már tul van mindenem!

Jenő kiabálni, zokogni szeretett volna. Az összes fájdalmait újra végigélte, ami eddig kínoztta. Csak ő tudta, hogy mi a halál, élni kell tovább, igen: kell, úgy mint eddig, mindig... És nem tiltakozhatik, nem kiabálhat, nem sirhat. Nem veheti a gyilkos fegyvert a kezébe: ezentul mindig így lesz.

A szél belekapaszkodott a fába, megtépázta a koronájukat, zugtak, sirtak. Jenő úgy érezte, mintha az ő bánatát keseregtek volna el...

Megint jöttek az emberek, elvitték, ravatalra tették, sirtak fölötté, sajnálták. Csak a sok viaszlámpa futkosott az arcán szilaj kedvvel, sistergett a kanóc, mintha csufondárosan a fülébe sugta volna a szegény halottnak:

— Soha, érted, soha se lesz vége a szenvedésnek?

... És másnap eltemették...

A politikai helyzetet a királyi biztos őfelsége előtt reményteljesen ecsetelte és kifejezte azt a meggyőződését, hogy a horvát politikai viszonyok ismét a rendes mederbe fognak terelődni, amit mindenesetre a szerb egyház autonómiájának a rendezése is lényegesen elő fog segíteni.

A király Cuvaj bánt nagy érdeklődéssel és figyelemmel hallgatta meg, előterjesztéseit teljesen jóváhagyta. A király felhatalmazta a királyi biztost, hogy a magyar kormányval egyetértőleg alkalmas időpontban megfelelő javaslatokat tegyen a koronának, amelyek alkalmasak legyenek arra, hogy Horvát-Szlavonország állapotának teljes normális rendjét állandóan biztosítsák.

Ámbár úgy a király, mint a horvát kormány, valamint a testvér állammal való közösség őszinte hívei arra törekednek, hogy Horvát-Szlavonországban az alkotmányos állapotok mielőbb ismét helyreállítsanak, ami teljesen megfelel őfelsége intencióinak is, mégis a királyi biztos az audienciából azt az impressziót nyerte, hogy Horvát-Szlavonországban e pillanatban semmiféle változás nem áll küszöbön és pedig sem a kormányzati rendszerben, sem pedig az utóbbi időben oly gyakran említett személyi kérdésben. Továbbra is az eddigi rendszeres, hazafias munka fog folyni és az eddigi irány továbbra is érvényben marad.

Az audiencia egy és negyed óra hosszát tartott, amely után a király Cuvaj királyi biztost kegyesen elbocsájtotta.

Holtan a fürdőkádban.

— Öngyilkos pénzügynök. —

Saját tudósítónktól.

Budapest, augusztus 27.

Az általános pénzkrisis egyre-másra kergeti romlásba, csödbe a vállalatokat, kereskedőket. Az üzleti élet pang, a vállalkozások szünetelnek, semmit nem lehet csinálni, mert nincs pénz. Ez a rettenetes baj most újabb áldozatot követelt.

A főváros pénzügyi köreiből ismeretes volt üzleteiről Adler D. Adolf pénzügynök. A pénzügynöknek ahhoz a fajtájához tartozott, akik reális üzletekkel foglalkoznak és a nagy pesti bankokkal vannak összeköttetésben. Az ügyes Adler D. Adolfnak jól ment az üzlete. Sokat keresett és családjával kényelmesen, de nem költekezően élt. Már tizenégy éve az Erzsébet körút 22. számú ház egyik elsőemeleti lakását bérlé. Az irodája is itt van. A nagy pénzügyi krach Adler D. Adolfot mélyen sújtotta. A bankok minden kölcsönadást beszüntettek és Adler a legnagyobb megerőltetéssel sem tudott dolgozni.

Mindig szerény, becsületes ember volt. Évek hosszú során, fáradozása révén egy kis vagyont szerzett. A siralmas helyzet ezt is felemésztette. Bankokkal szembeni kötelezettségeinek eleget kellett tennie, az ő kliensei viszont nem tudtak fizetni. Ebben a válságos időben olyan életmódra szánta el magát, amelyet azelőtt valósággal gyűlölt. Kártyázni, játszani kezdett. Az Erzsébetvárosi Kaszinóba járt fel és ott bakkarázott. Itt sem volt szerencséje. Egyre vesztett. Balsorsa annyira elkésérítette, hogy öngyilkosságra szánta el magát. Szombaton késő éjjel eresztette be a házba a házmester. Azóta nem látták.

Ma délelőtt érkezett meg nyaralásából, Nagymarosról, Adler D. Adolf felesége és két fia. Bementek az előszobába. Az apa nem jött előbük. A szobák üresek voltak. Az egyik Adler-fiu a fürdőszobába nyitott be. Iszonyatos képet pillantott meg. A fürdőkád felső peremére támaszkodva fekiált halálbravált arccal Adler. Homlokán iszonyatos seb. A szerencsétlen ember közvellen közelből lötte magát föbe. A fürdőkád vize megvörösödött a vértől. A fiu kihuzta édesapja egészen merev holttestét a fürdőkádból. Már két napja feküdt holtan a kádban. Özvegye midőn megpillantotta a holttestet, elájult.

A halálbába.

— A kisteleki méregkeverők. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, augusztus 27.

Évek óta feltűnt a kisteleki csendőrségnek, hogy javakorabeli férfiak hirtelen meghalnak. Németh József járásörmester, Török Antalné, született Gerzsány Mária ötvennyolc éves, községi szülésznőt fogta gyanuba, aki már három férjet temetett el s nagyban üzte a kuruzslás jól jövedelmező mesterségét. Tavaly júniusban végre anynyi bizonyítékot gyűjtött a csendőrmester a bábasszony ellen, hogy rátehetette a kezét. Pálinskás Jánosné nevű parasztasszony ugyanis bizalmasan közölte vele, hogy elpanaszolta a szülésznőnek, hogy férje üti veri, mire az okleveles asszonyosság azzal nyugtatta meg, hogy hatvan koronáért oly szert ad neki, amely brutális férjétől örökre megszabadítja. Az orvosságot — mondotta — levesben kell beadni s reggelre már kinyújtóztatják.

— De — tette hozzá — ha özvegyiségre jutsz, még külön hatvan koronát fizetsz, mert én sem loptam ám a tudományomat.

A csendőrmester a sajátjából adott át negyven koronát Pálinskásnénak, aki nemsokára sós-borseszüvegbe öntött állásztó folyadékkal tért vissza.

A halálbába harmadnap megszólította az asszonyt.

— Láttam a férjedet, — mondotta — oly egészséges, mint a makk. Talán nem adtad be neki a másvilágra szóló orvosságot?

— De biz beadtam, — felelte Pálinskásné — és az uram azt mondta, hogy nagyon jóízű volt a leves, mért nem tudtam eddig olyan jót főzni?

— No, majd főzhetsz neki erősebbet is, — nyugtatta meg Törökne s átadott egy keresztet megjelölt üveget azzal, hogy az még a bikát is megöli.

A csendőrmester tovább gyűjtötte a bizonyítékokat s kihallgatta Tóth Andor és Tóth István gazdákat, akik azt vallották, hogy Törökne nekik is följárította szolgálatát. Édes anyjuknak holtig tartó haszonélvezeti joga volt ingatlanukra s jó pénzért hajlandó volt az öreg asszonyt láb alól eltenni. Kiderült az is, hogy özvegy Lévai Józsefné és özv. Sisák Györgyné szintén a halálbába szabadította meg megunt férjeiktől. A végvi vizsgálat kiderítette, hogy Törökne arzenált dolgozott.

A szegedi esküdtbíró előtt lefolyt tárgyaláson Törökne ártatlannak vallotta magát. Egész Kistelek összeesküdött ellene, mondotta, s boszú műve juttatta őt a törvény kezére. Első férjére vonatkozóan azt állította, hogy azt Pálinskásné mérgezte meg. Az esküdtbíró Török Antalné gyilkosság büntette miatt életfogytiglani, Sisák Györgyné pedig tizenöt évi fegyházra ítélte. A harmadik vádlottat ellenben fölmentette.

A Kuria szüneti tanácsa ma foglalkozott a méregkeverők semmiségi panaszával. Nagy derűtséget keltett a komoly bírák között az egyik semmiségi ok, melyben a buzgó védő azt állította, hogy Törökne, aki már hajlott kora, hatvan éves beteges asszony, az életfogytig tartó fegyházat nem fogja kiállni.

A legfelsőbb bíróság különben a semmiségi panaszokat mind elutasította.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszáma:

Szerkesztőség (éjjel-nappal) — 357

Szerkesztőség (csak éjjel használható)

mellékállomás) — — — — — 151

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — — — — — 151

Nyomda — — — — — 151

A petrozsény-piski-i vasut-vonal villamosítása?

— Aradi üzletvezetők nyilatkozatai. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 27.

Érdekes vállalkozásról beszélnek mostanában vasutas körökben. Annak a híre terjedt el, hogy az államvasutak két nagy és fontos vonalát villamerrőre alakítják át. A hír szerint a szükséges villamos-energiát oly olcsón kaphatja majd az államvasut, hogy az átalakítás gazdaságos és előnyös lenne.

A vállalkozást arra bázározzák, hogy a Hunyadmegyében folydogáló Sztrigy patakna a klopodiai völgyben oly erős, hosszú és folytonos esése van, hogy a víz hajtóerejét olcsón fel lehetne használni. Egy budapesti vállalkozó cég erre vonatkozólag már meg is kezdte a tervezgetést. Egy budapesti vállalkozó cég a közelmúltban társulva egy földbirtokossal, akinek birtokán az említett vizesés van, mérnökkel megvizsgáltatta a víz hajtóerejét, számításokat eszközölt és ezek a számítások annyira kedvezően ütöttek ki, hogy a beruházásokra már meg is szerezték a tekintélyes tőkét. Állítólag egy angol pénzcsopórt vállalt érdekeltséget a villamosművek létesítése körül s az ügy annyira előrehaladt stádiumba jutott, hogy a mű építését a közel jövőben meg is kezdik.

Mintegy egy év óta dolgoztatnak a mérnökök Klopodján. A számítások végső eredményben megállapították, hogy a víz hajtóenergiájának felhasználásával egy 150.000 lóerőt produkáló villamostelep lehet létesíteni. Ehhez azonban szükséges az is, hogy a Sztrigy vizét egy óriási rezervóárban gyűjtsék össze. A mű létesítéséhez tehát körülbelül 8—10.000.000 korona alaptőkére volna szükség, ez a horribilis tőke azonban — így szólnak a hírek — már biztosítva van.

A társaság már a múlt évben ajánlatot tett a kereskedelmi minisztériumnak arról, hogy a piski-petrozsényi és hátszeg-karánsebesi vonalakat villamoserrőre alakítja át s a hajtóerőt évi 840.000 koronáért szolgáltatja az államnak. A tárgyalások akkor megakadtak, mert a kormány ezt az ajánlatot nem fogadta el. Erre vonatkozólag Sztankovics Miklós nyugalmazott üzletvezető a következőket mondotta munkatársunknak:

— Egy társas cég tényleg tett ajánlatot a minisztériumnak, az ajánlatot azonban több okból visszautasították. Először is azért, mert a hajtóenergiáért igen nagy összeget követeltek a vállalkozók s az átalakítás nem lett volna hasznos befektetés, mert az üzemköltség jelenleg kevesebb, mintha villamerrőre alakítanák át a piski-petrozsényi fővonalat és a hátszeg-karánsebesi fogaskerekű vasutat. Mikor a minisztérium véleményadásra szőlított fel, határozottan a terv ellen foglaltam állást. A piski-petrozsényi vonal ugyanis egyike a legfontosabbnak. Az a vonal ugyyszólván éltetője az államvasuti hálózatok jó részének. Azon a vonalon ugyanis naponta átlag 1000 waggon szénét szállítanak s ezer üres waggont visznek vissza. Vétkes könnyelműség lenne ezért ezzel a vonallal experimentálni. Azt ajánlottam, hogy a villamerrőre való berendezkedést kíséreljék meg másutt, s ha beválik, akkor alkítsák csak át ezt a vonalat. Ugy hallom különben, hogy a társaság most lényegesen leszállította igényeit s így nincs kizárva, hogy a megállapodás köztük és az államvasut közt létre jön.

Pfeifer Gyula, a Máv. aradi üzletvezetője a tervre vonatkozólag a következőket mondotta:

— A tervről hallottam már, de hivatalosan nincs róla tudomásom. Én is úgy értesültem, hogy a vállalkozó cég, melyet egy izben már elutasítottak, most olcsóbb ajánlatot tett, de hogy ennek az ajánlatnak mi lett a sorsa, azt nem tudom.

Megbízható helyről azt az információt nyertük, hogy az óriási villamostelep építési munkálatait már a jövő hóban megkezdik. Szeptember 15-én megtartják a közigazgatási bejárást s a jövő évben már kész lesz a telep, mely a közeli bányákat is el fogja látni villamos energiával.

Amerikába szakadt aradi asszony kívánsága.

(Kórházi ágyak, mint családi ereklyék)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 27.

Nagyon regényes és épen nem mindennapi történet ez, amely néhai Kohn Mór gazdag aradi polgár ágyairól szól és olyan sajátágosan végződik, hogy ki-ki kedve és hangulata szerint mosolyoghat a csattanóján, vagy szentimentálisan elágyulhat fölötte.

Kohn Mór sok-sok esztendő előtt jómódu, vagyonos aradi háztulajdonos és hajósgazda volt. Hajói ott usztak a Maroson, Tiszán, a háza pedig a Csernovics Péter-utcaiban emelkedett. Helyébe azóta a Messer testvérek háza épült. Itt élt családjával az öreg hajótulajdonos haláláig. Talán tíz esztendő előtt Kohn fiatal leánya kivándorolt Amerikába szerencsét próbálni. Az áhított igéret földjén csakugyan szerencse várakozott a vállalkozó kedvű, bátor leányra. Megismerkedett Ernst Pállal, egy dúsgazdag amerikaival, nagy és virágzó vállalatok tulajdonosával, aki beleszeretett a merész aradi leányba, feleségül kérte és nem sokkal azután, hogy Amerikába került, már amerikai asszony is lett a Kohn-leányból.

Azalatt idehaza pusztulásnak indult a Csernovics-utcai Kohn ház. A családfő még leánya kivándorlása előtt meghalt és pár év múlva követte őt a sirba koros felesége is. Fiuk, Kohn Adolf, pedig anyja halála után szintén eltávozott Aradról és Amerika felé vette az útját és talán két év előtt, mint amerikai polgár tért örök pihenőre. Egyedül Ernstné maradt életben és a dollárok forgatagában, az amerikai társaságban, a pompás jómódban sem feledkezett meg Aradról és itt pihenő szüleiről.

A visszaemlékezésnek kifejezést is adott, még pedig olyan formában, amelyet egyaránt lehet szokatlannak és csodálatosnak nevezni. Ugy történt, hogy Ungár Ármán aradi könyvkereskedő, az ifj. Klein Mór cég egyik tulajdonosa, nemrégiben levelet kapott az amerikai Ohio városból. Ernstné irta a levelet. Ernsték hatalmas vállalkozásuk székelyére Ohio-ba költöztek és ott élnek most boldog meglegedett életet. Innen, boldog otthonából fordult Ernstné azzal a kéréssel Ungárhoz, akít még aradi leánysága idejéből ismert, hogy aradi rokonai, ismerősei útján kutassa fel, nyomozza ki, hová lett az a két ágy, amelyben szülei, az öreg Kohn házaspár örök álmra hunytak a szemeit. Ha az ágyakat megtalálja, vásárolja meg, fizessen érettség bármily nagy árat és a drága családi ereklyéket, amelyek őt néhai szüleire fogják emlékeztetni, küldje el Ohio-ba.

Ungár eleget tett a különös megbízatásnak és kutatása, tudakozódása nem is volt eredménytelen: az ágyak megkerültek. Az Amerikában elhalt fiú, Kohn Adolf, mielőtt elhagyta volna Aradot, szülei hagyatékát részint pénzzé tette, részint elajándékozta. Így az ágyakat is — két hatalmas, súlyos, tömör vaságyat. Az aradi zsidókórház kapta ajándékba Kohn Adolfól az ágyakat, amelyek ma is ott állnak a kórházban. Ungár kiemlézte, hogy a kórház új ágyakkal cseréli ki ezt a két ágyat és a régiék helyett kapott új ágyakat állítja be termébe. A régi ágyak, ezek az igazán szokatlan és sajátágos emléktárgyak pedig nagy utra kelnek az Oceánon át Amerika szívébe, hogy ott az ohioi Ernst házban idézzék vissza szülei emlékét az Aradról elszakadt amerikai asszony szívébe.

Különös foglalkozások.

(Miből lehet megélni.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Szomorú igazság bizony az a mindgyakrabban hallott panasz, hogy nem lehet megélni a mai nehéz kereseti viszonyok közepette, hogy a dolog, a szorgalom és fáradozás alig hozza meg már a szükséges gyümölcsöt. Ilyenkor, nyár közepén a szülőknek egy nagy gonddal többjük van, azzal, hogy milyen pályára adják az iskolából most kikerült gyermekeiket. Minden pálya tulzsufaltságát konstataják, a rossz kereseti viszonyokat, amelyek egy vagy más hivatás terén beállottak és nagyon nehéz a választás. Érdekes ebből kifolyólag szétnézni egy kissé, hogy tulajdonképpen miből lehet megélni, illetve kikapni abból a nagy túlekedésből, melynek Élet a neve egy pár különös foglalkozást, amelyekből meg lehet élni. Elhaladva a társadalmilag már bevett és sok megszokott keresetmódtól, melynek hallatára csak néhány év előtt is még nevettek az emberek, így az aviatika és léghajózástól, melyet Németországban már a mindenható G. m. b. h. útján igyekszik kamatoztatni a nagy tőke, e nagy és fejlődő világárookban sok oly foglalkozásra talál az ember, melynél igazán kezét összecsapva csodálkozik: Hát ebből is meg lehet élni?

El lehetne kezdeni Budapesten, de itt az üzleti élelmesség oly dolgokból varázsol pénzt és sokan olyan foglalkozásból élnek, melyeket külföldön keresetforrásul nem ismernek. De hát ezek nagyon is belevágnak a mindennapi kereskedelmi életbe és így jobb ezekről hallgatni. Menjünk inkább nyugatra és halászsunk először Berlin nyüzsgő, zajongó életében. A gépváros ez, automaták és egyéb szerszámok helyettesítik a munkást, és magában a munkában is itt főszabály a gépies rend. Minden foglalkozás ezen a világon többé-kevésbé monotonon ismétlődő, de az ilyen munkának is kiváló speciére az, melyet a Stadtbahn állomásain lehet látni. A városi vasut kocsijai úgy vannak építve, hogy minden fülkének külön ajtaja van. Az ajtók kilincse azonban akkor zár csak teljesen, ha a becsukás után még külön ráfordítják. Erre a hivatatra külön ember van minden állomáson, akinek, mivel vonatok folyton jönnek-mennek, reggeltől-estig nincs más dolga, mint a kilincset ráfordítani az ajtóra. Évekig egyebet sem csinálni, mint a kilincset fordítani-fordítani, de hát ebből is meg lehet élni.

Minden esetre eredetibb és érdekesebb foglalkozás és talán a világ legkülönösebb keresetmódja az, melynek példájával a berlini Luza-park egyik négere szolgál. Sűrű drótháló ketrecben egy vízzel telt medence fölött ül egy szál lebegő deszkán Afrika csokoládészimfia. A deszka akként van felfüggesztve, hogy ha a ketrec egy megjelölt pontját jól eltalálja a fagolyókkal dobálódzó és három golyó tíz pfennigért mulatók, egész egyszerűen felbukkan és a néger belepottyan a vízbe. Ezen mulatnak az emberek, de ebből megél a vállalkozója és főleg a néger, aki csak akkor van kint igazán kint a vízből, ha beleesik, mert ilyenkor külön borraalót kap a boldog szerencsésen célzótól. Erős idegek kellenek ehhez a mester-séghez, izgató ülni és várni a vízbepottyanást, de meg van az az előnye, hogy az egyetlen pálya, melyen nincs tulzsufaltság.

Páris is sok különös keresetforrással dicsekedhetik és amint általában a párisi ember az utcán él, az utcán költi a pénzét, úgy az utca ad egynehány fiának kenyeret. A boulevardon sétálók többször megfigyeltek embereket, akik az utat szegélyező fák tövére keresgéltek. Kiderült, hogy az illetők gombákat, ehető gombákat szednek, mely csodálatos módon megterem azon a kis kerek földterületen, mely a fák törzse és az aszfalt között szinte észrevétlenül terül el. Az aszfalton élő és semmilyen telekkönyvileg tulajdonát képező földdel nem bíró ember, így szerzett magának a földből megélhetést. A párisi utcáknak közismert alakjai a dohányszedők, akiknek nem is a földből, hanem az aszfaltból nő ki a dohány. Hosszu bottal járnak, melynek végén hegyével kiálló tű van megerősítve.

Ha meglátnak egy eldobott szivar, vagy cigaretta végét, hősies gesztussal szurják bele a tűt és a következő pillanatban már a zsebükben van. Állítólag egész nagy vállalatok foglalkoznak az így összegyűjtött dohány tisztításával és feldolgozásával, melyet aztán a legszegényebb osztálybelieknek eladnak. Az elképzelhetőnél nagyobb mennyiséget tesz ki az így összegyűjtött dohány és érdekes, hogy ebből a mások által már eldobott értéktelenségből még mennyi értéket produkálnak.

Végül még egy poetikus foglalkozásmódot akarok felemlíteni, mely talán már a régi idillikusabb idők maradványa és élénk ellentétben áll az aszfalton való kenyérkeresettel.

A Tuillériák kertjében van egy ember, aki a kert verebeit eteti. Párisban különben is szeretik a verebet, nem úgy, mint nálunk, ahol nagyon rossz hírűk, ahol szemtelenek és ott ahol sokan vannak, nagyon kellemetlen madárnak tartják. Minden veréb ismeri ezt az öregedő bácsit és annyira nem félnek tőle, hogy a vállára repülnek és a kezéből kapják ki a kenyérmorzsát. Persze a sok sétáló, főleg idegenek, megbámulják körben állva a szokatlan látványt és ha a nézők elegenden vannak, kalapjával körüljárva szedi össze az etető a bőven hulló pénzdarabokat. A verebek úgy tartják el az őket jól tartó jötevőjüket.

Egy pár példája ez csak annak a sok különös foglalkozásnak, amelyet nagy városokban gyakran és bőven találhatunk, a termékei a megélhetésért való nagy küzdelemnek, a kenyérért való kemény és ádáz harcnak.

Holländer Sándor.

Vanderbilt Gladys az egyházpoltikában.

— Harc az esztergomi primáciáért. —

Saját tudósítónktól.

Budapest, augusztus 27.

Hét napig zúgtak az egri harangok a halott kardinális, Samassa lelke üdvösségeért, aztán csönd lett a tornyokban. Valamivel közelebb a földhöz, kegyes főpásztori szívekben annál hevesebben nekizakatolt az ambíció, amelynek eddig is akadt már elég munkája. Egy bibornoki kalap gazdátlanul maradt, s nemsokára megárvul egy másik is. Az agg hercegprimás, Vassary Kolos életének gyöngén szitáló homokórája rövidesen lepereghet. Már említettük, hogyan akarja a kormány elosztani a két bibornoki kalapot az egyik, koadjutor-ság révén a hercegprimással Csernoch János kalocsai érseknek jutna, a másik Majláth Gusztáv Károly gróf erdélyi katolikus püspöknek.

Számításba kerültek a primáciára Fischer-Colbrie Ágost, dr. kassai és Glattfelder Gyula dr. csanádi püspök is. A csanádi püspök roppant agitáció, szervezőképessége és ügyessége miatt került kombinációba, de ez inkább csak óhajítás maradt. Ellenben váratlanul nagy sánssal került a versenybe a nagyváradi püspök, Széchenyi Miklós gróf, írja egy fővárosi estilap és a felelőség őt terheli a hiradásért. A francia eleganciával nagyuri igények közt élő Széchenyi gróf, aki éppen most épített vadászkastélyt Biharmegyében négyszáz ezer korona költséggel nem igen volna alkalmas jelölt a primátus vagyoni terheinek rendezése szempontjából. A maga egyházmegyéjét is elég adósság terheli.

Itt következik azonban az amerikai stílus, üzleti ötlet, — amely nem csoda, hogy amerikai, hiszen Vanderbilt-vér is csöppent belé — a Széchenyi grófok családi konszorciumot akarnak alakítani a váradi püspökség és a primácia adósságainak fődőzésére, sőt nagyobb összeget szánnak újabb befektetésekre. Tizenhárom millió koronát adnának erre a célra a Széchenyi grófok, akiknek a tervébe beleegyezett Vanderbilt Gladys is, ami amerikai pénzeket jelent az üzlet számára. Az, hogy egy Széchenyi gróf kerül a pri-

mási székbe, megéri a családnak az áldozatot, amely kamatostul visszatérülne a primacia vagyonából.

Ez a Széchenyiek terve. Hogy be fog-e válni, majd megmondja a jövő. Egyet nem szabad elfeledni: a primási utódlásnál igen fontos kérdés a pénzkérdés, s a Vatikán sem volt soha érzéketlen Amerika iránt, ha az dollárokat jelentett.

A trónörökös és a királygyakorlatok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 27.

Az Aradi Közlöny mai számában arról adott hírt, hogy Ferenc Ferdinánd trónörökös nem vesz részt a délmagyarországi királygyakorlatokon. A trónörökös távolmaradásának hírére olyan komoly, határozott és megbízható forrásból kaptuk, hogy a váratlanul jött és meglepő nagy esemény valóságában nem volt okunk kételkedni. Ma — amint ez történni szokott, ha a királyi ház valamely tagjáról van szó — hivatalosan megcáfolják a trónörökösről szóló híreket. Délig már két cáfolatot is közölt a Magyar Távirati Iroda. Az egyik ezt mondta:

Illetékes helyről fölhatalmazást nyertünk annak kijelentésére, hogy az a hír, mintha Ferenc Ferdinánd királyi herceg nem menne el Mezőhegyesre és nem venne részt a hadgyakorlatokon, teljesen valótlan és minden alap híján van.

A másik cáfolat így szólt:

Ma reggel azt a hírt hozta több lap, hogy Ferenc Ferdinánd királyi herceg nem megy Mezőhegyesre és hogy a hadgyakorlatok fővezérlete esetleg egy másik királyi hercegre megy át. Ferenc Ferdinánd királyi herceg ez idő szerint Tirolban tartózkodik. Katonai irodájában egyáltalában semmit sem tudnak arról, hogy a királyi herceg a hadgyakorlaton való részvételét lemondotta volna.

A cáfolatokkal szemben is úgy tudjuk, hogy amint ma állnak az ügyek, a trónörökös mezőhegyesi látogatása elmarad. Forrásunk szerint — amelynek megbízhatóságában idáig nem volt okunk kételkedni — a trónörökös távolmaradásának híre onnan terjedt el, hogy Mezőhegyesen Jankovich Lőrinc, a ménesbirtokok igazgatója többek előtt olyas kijelentést tett, hogy „azt talán már tudják az urak, hogy a trónörökös nem jön Mezőhegyesre?”

E bevezető szavak után elmondta még, hogy a trónörökös helyett Károly Ferenc József királyi herceg, a presumptív trónörökös fogja a királyt képviselni a hadgyakorlaton, e mellett egy rangidősebb királyi herceg fogja a hadgyakorlatot vezetni a még fiatal presumptív trónörökös helyett.

Jankovich jóságigazgató ezzel szemben több lap kérdésére kijelentette, hogy ilyen nyilatkozatot senki előtt sem tett és tudomása szerint Ferenc Ferdinánd trónörökös ő fensége részt vesz a hadgyakorlatokon, szeptember 7—10-ike közt érkezik Mezőhegyesre. A távolmaradásáról szóló hírek egészen alaptalanok és egyáltalán nem érti, hogyan merülhettek föl.

Jankovich Lőrinc jóságigazgató hangsúlyozta — írja az egyik fővárosi estilap telefonbeszélgetés alapján, — hogy a Mezőhegyesre érkezett jelentés szerint a trónörökös egész bizonyosan részt vesz a hadgyakorlatokon, ellenben Károly Ferenc József főherceg nem megy el Mezőhegyesre. Értesítés jött már illetékes helyről, hogy a presumptív trónörökös semmi körülmények között sem vesz részt a hadgyakorlaton.

Igy áll ma a trónörökös mezőhegyesi utazásának ügye a cáfolatok szerint.

Nem emelik a pótdót.

— Varjassy Lajos polgármester nyilatkozata. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 27.

Az utóbbi napokban többször volt módunkban, hogy Arad város jövő esztendei költségvetésének készítése közben egyet mást elmondjunk, ami a város polgárságának érdeklődésére tarthatott számot. Megírtuk, hogy a város költségvetése is lépést tart a minden téren tapasztalható drágasággal és az adminisztráció folytonos növekedése már maga olyan jelenség, ami valószínűvé teszi, hogy a pótdót emelni kell. Emelni kell még akkor is, ha a törvényhatósági bizottság a jövő esztendőre semmi nemű új alkotásra nem ad felhatalmazást a tanácsnak. Beszámoltunk arról is, hogy a város pénzügyi helyzetének javítására egy új jövedelmi forrás nyílik meg: az Acsev. 140—150 ezer koronára rugó városi adója, melyet 1913. év április hó elsejétől már befizet a pénztárba.

Mindeme híreink a közönség legszélesebb rétegeiben keltettek igen élénk visszhangot és a legutolsó két nap alatt azt tapasztaltuk, hogy Arad város közönsége olyan mértékben foglalkozik az öt oly közlekedési érdeklő költségvetéssel, hogy a törvényhatósági bizottsági tagoknak bizony sokkal behatódobban kell majd az idevágó kérdésekkel foglalkozniuk, mind ezt eddig tették. Több cikket kaptunk olvasóink köréből, valamennyinek az az alap gondolata, hogy a polgárság sorában a pótdó emelkedésének gondolata valóságos félelmet kelt. A hozzánk juttatott felszólalások mind igen meggyőzően ecsetelik a város polgárságának küzdelmét a mindennapi kenyérért és van olyan is, aki a pótdó emelés meggátolása céljából azt kéri, hogy a polgárságot szólítsuk fel széles körű akcióra, esetleg kerületi, vagy kerületközi gyűlésekre.

Ez a jelenség arra kötelezett, hogy a legilletékesebb helyre forduljunk azzal a kérdéssel, vajon a város jövő évi költségvetésének összeállításánál a város vezetősége milyen álláspontot foglal el.

Varjassy Lajos polgármesterrel beszélt az Aradi Közlöny tudósítója eme széles körököt érintő kérdésekről és a polgármester a következő figyelemreméltó és bizonyára nagy megnyugvást keltő kijelentéseket tette.

— A pótdó nem fog emelkedni a jövő esztendőben, sőt ellenkezőleg, arra fogunk törekedni, hogy a tetemes több kiadások ellenére is leszállíthassuk. Az emelést már az Acsev. adója is kizárná, de ettől eltekintve és ezt számításba sem véve az a célom, hogy az adózó közönség minél nagyobb mértékben kiméltessék meg. A büdzset összeállítására is ilyen értelemben akarok befolyást gyakorolni és elvül tűzöm ki, hogy abban csak a mindennapi életre szükséges, elkerülhetetlen kiadások állítsanak be. Nem tartom igazságosnak, de egészségesnek sem, hogy a város most élő polgársága elfogva az alkotás lázától, erején túl költségek egy eljövendő generáció részére. — A természetes fejlődés követelte kiadások éppen eléggé terhesek és a hurt nem szabad a végsőig feszíteni. A legszigorubb takarékoság minden téren és minden vonalon, mert a mai nehéz gazdasági viszonyok közepette éppen olyan elvek szerint kell gazdálkodnia a városnak, mint a magán embernek: a holnapra is kell gondolni, mert a helyzet rosszabbodhatik. Megfontolva és céljait mérlegelve kell minden kiadási tételt revideálni, mert újra hangsúlyozom, csak az elkerülhetetlen szükségességű kiadások fedezésének megfelelő adózás erejéig akarjuk a polgárságot igénybe venni.

A polgármester eme nyilatkozata irányítója lesz bizonyára a törvényhatósági, illetve a költségvetést összeállító hármas bizottságnak, ahol ugyan hangsúlyozzák rendszerint a szükséges takarékoság elvét, de onnan kerül ki a legtöbb olyan kérelem előterjesztése, melynek teljesítése rendesen tulkiadással jár.

Ez évben is nagyobb szabású kérdések vetődnek majd felszínre és csak sajnálattal kell konstataálni, hogy a legigazságosabbnak mondható reformkérdések szorulnak háttérbe. Ilyen például a városi tisztviselők nyugdíjszabályzata, amelynek különösen az özvegyekre és árvákra vonatkozó része, amilyen szűkmarku, annyira elavult és a mai megélhetési viszonyok mögött marad. A városfejlesztési törvény utasítja a városokat, hogy nyugdíjintézményeket létesítsenek és ennek az állammal egyenlőnek kell lenni. Ha a parlament a kormány által már jelzett nyugdíjreformot létesíti, akkor a városi tisztviselők is hasonló elbánást fognak kérni. *Harmincöt éves szolgálat, a lakbérnek a nyugdíjba való számítása, az özvegyi ellátás, árvák nevelési járulékának emelése* azok az újítások, melyek ismét tetemes több kiadást jelentenek. Ugy tudjuk, hogy a városi tisztviselők az állami intézmény rendezése után nyomban megindítják az akciót Aradon is. Ezzel a messze horderejű kérdéssel tehát már valószínűleg a költségvetés tárgyalása alkalmával kell foglalkozni. A dolog legjelentősebb oldala az, hogy a 35 éves szolgálati idő esetleges idő behozatala esetén több állásban történne nyugdíjba vonulás.

A város pénzügyi viszonyai azonban valószínűleg arra kényszerítik a törvényhatóságot, hogy csak a jövő évben folalkozzék a kérdéssel.

A VII. hadtest gyakorlatai.

— Békéscsaba a főhadiszállás. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Temesvár, augusztus 27.

A temesvári helyőrség már tegnap távozott Temesvárról, ma a rezervisták mentek el, holnap pedig a hadtestparancsnokság követi a csapatokat. Ma este tíz órakor indult az utolsó trupp temesvári katonaság. Ezek a hatvanegyedik gyalogezred tartalékosai, akik Arad felé veszik útjukat. Ugyancsak ma utazott el Meixner Ottó altábornagy, hadtestparancsnok segédtisztje, benedekfalvi Detrich Gyula huszárhadnagy kíséretében. Holnap reggel a hadtestparancsnoksághoz beosztott összes tisztek és a vezérkar utaznak el egyenesen Békéscsabára, a hetedik hadtest ezidőszérii főhadiszállására. Az egész hadtest egyelőre ott van összpontosítva, a további hadállás a hadgyakorlatok főparancsnokától, Schoedler Ferenc csapattüfőgyelőtől függ. A hadgyakorlatokon három szárny fog felállítani. Az egyiknek zweienstammi Meixner Ottó, temesvári hadtestparancsnok a parancsnoka, a másodikat kövesházai Kövess Herman nagyszebeni hadtestparancsnok vezeti, a harmadik pedig Pflanzner-Baltin báró vezetése alatt fog állani.

A hadgyakorlatok még nem kezdődtek meg, de a hatalmas csapattömegek felvonulása már folyamatban van. A hetedik hadtest csapatai már megkezdtek a felvonulást, a 12 ik, nagyszebeni hadtest pedig most helyezkedik el, hogy aztán a kidolgozott formális haditerv szerint megkezdje a hadgyakorlati műveleteket. Jelentettük már, hogy kövesházai Kövess Herman, a nagyszebeni hadtest parancsnoka Széphegyre (Zsebely) utazott. — Ugyanis tegnap odaérkezett Marosillyén és Lugoson át különvonaton a nagyszebeni hadtest egész vezetésége a vezérkarral együtt és a hadtest parancsnoksága most Széphegyen van. A község zsúfolva van katonasággal, a birtokosok és kereskedők házaiban laknak a generálisok. A hadtest csapatai most helyezkednek el a környékbeli fal-

vakban. Liget községben 2000 gyalogos van beosztva. Tegnap Széphegyen át Gyulészre vonult a hetedik honvédszázad. Szeptember első napjaiban Temesvárra érkeznek és itt nyer elszállást a 70 ik gyalogdandár. A 12-ik hadtest valószínűleg szeptember hó 8-ika táján indul el észak felé, Billéd irányában. A nagy összejövetél előreláthatólag a Maros mellett Szeged és Makó között lesz.

A temesvári hadtestparancsnokság képviselőiben Temesvárott maradt Hecht Vilmos vezérőrnagy, itt marad továbbá a térparancsnokság és 130—140 katonából álló és Hipp százados vezénylete alatt álló őrdetachment. Csütörtökön nagyobb számú csapatok vonulnak Temesváron keresztül a nagygyakorlatok színterére. Eddigi értesülés szerint 1600 katonára érkeznek a józsefvárosi pályaudvarra. A katonákat a vasúti vendéglőből fogják élelmezni.

A Tátrán keresztül.

— Detektívek hajszoltak egy ál-detektívet. —

Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, augusztus 27.

A napokban hazahozták a detektívek, az igaziak, egy áldetektívet. Napokig üldözték a fickót, aki idején megtudta, hogy Pesten keresik és megugrott. Árkon-bokron keresztül folyt a hajszá, végre Ruttkán rátehettk a kezüket az álra az igaziak. A hajszá, ahogy az igazi detektívek Hoffmann elfogták, elsőrangban érdekes töredék egy nagy detektívregényhez.

Azon kezdődött a történet, hogy a Petőfi-utca 6. számú házban lakik három felnőtt leányával Polacsekkné. Van három egészséges felnőtt leánya és van egy hülye tizenháromesztendős kis leánya. Ez a kis leány annak idején folyton kószált, ellenőrizni nem lehetett, fékentartani lehetetlen volt. A leány ugyan most már nincsen odahaza a szülei háznál, beadták a gyermekvédő Ligához.

Forró éjszaka volt, júliusi éjszaka, egyszerre csak éjfél után a Petőfi-utcai ház kapuján becsengetett valaki. A házmester azt hitte, hogy lakó, ment kinyitni a lakónak a kaput. De nem lakó volt, aki becsengetett. Egy idegen fiatalember állt a kapu előtt és azt mondta a házmesternek, hogy ő Püspöky államrendőrségi detektív és házkutatást jött tartani a Polacsekknél. És felszólította a házmestert is, tartson vele. Mentek a Polacsekékhez. Beállítottak. A jövevény egy vörös könyvecskét húzott elő, meglíbbentette, aztán visszadugta a kebelébe. A könyv persze egy vörös index volt, amilyent a gyógyszerészhallgatók kapnak, mert Hoffmann rendkívüli gyógyszerészhallgató volt.

— A maguk kis leánya folyton csavarog, — mondta szigorúan az áldetektív — le akarom tartóztatni és azonfelül házkutatást tartok.

És elkezdte a házkutatást. A leányokról lerángatta a takarót és a legdurvábban viselkedett. Három óra volt már, mikorra végre maga is megunt a mulatságot, fogta hát magát és kiadta a parancsot: öltözzön fel az egész család. Nagy jajveszékelés következett erre.

— Most már beviszem az egész családot az Ó-utca! — dörögte a szigorú ember. — Most már valamennyien jönnek!

Az egyik leány elájult. Nagynehezen végre ráállt a detektív, hogy jó, hát a leányok maradjanak, csak az asszony menjen vele. Az asszony ment és lenn a Petőfi utcában valószínűleg térdre vetette magát a csirkefogó előtt. Kért, könyörgött, rimázkodott.

— Kegyelem! Kegyelem! — hajtogatta folyton. — Könyörüljön, uram, könyörüljön...

Az ál-detektív, mintha megemberelte volna magát. Azt mondta, jó, hát menjen csak vissza,

de reggel jelentkezék az Ó-utcai kapitányságon, ott majd várni fogja. És sarkon fordul és ott hagyta az asszonyt. Az asszony másnap elszánta magát a nehéz utra és elment a kapitányságra. És várt. Várt egészen délután háromig. De akit várt, az nem jött, persze, hogy nem jött. Három órakor hazament az asszony. Két napig nem volt semmi. Két nap múlva találkozott megint az ál-detektívvél az utcán.

— Látja, Püspöky ur, miért rendelt fel hiába a kapitányságra? — kérdezte szemrehányóan Polacsekkné.

— Tudja, meggondoltam a dolgot — válaszolta az ál-detektív — maga végtére urind, az én anyám is az. Megkegyelmezek magának. De majd holnap feljön Szabó nevezetű kollégám, annak adjon husz-huszonöt forintot.

Polacsekknét borzasztóan bántotta a dolog, annál is inkább, mert a háziur az éjszakai házkutatás miatt felmondott neki, kijelentve, hogy ilyen társaságot nem tűr a házában. Az egyik leány a kiállott rettenetes izgalmaktól ágyának esett. Elpanaszolta az asszony az ő nagy baját valakinek, aki azt a tanácsot adta, hogy menjen el Krecsányihoz. Az asszony elment Krecsányihoz, elmondta, hogy egy Püspöky detektív házkutatást tartott nála és most még pénzt követel. Krecsányi azonnal sejtette a dolog nyitját, előhívatta Püspökyt, a kitűnő detektívet. Az asszony természetesen nem ismerte rá. Azt mondta:

— Nem, nem ez a Püspöky detektív, nem az az én Püspöky.

Ekkor aztán Krecsányi Kálmán kiadta az egész ügyet, úgy, ahogy volt. Bialoskurszky lovag detektívnek, aki rövidesen nekivetette magát a nyomozásnak. A detektív csakhamar megtudta azt, hogy a gyanúsítható fiatalember már elmentekül Pestről, el a lengyel határra, egy nagybátyjához, Zakamene-Klin nevű községbe, amelyik Krakóval szemben fekszik. Hoffmannnak olyan összeköttetései voltak, hogy a rendőrség minden intézkedéséről azonnal értesült. Krecsányi minden körülmények között el akarta fogatni, a szélhámost, nyílt rendeletet állított hát ki s ezzel a nyílt rendelettel indultak a szélhámos után Bialoskurszky és Zay detektívek. A két detektív a legrövidebb idő alatt megjelent Zakamene-Klinen, de az áldetektív két nap előtt tovább szökött Zsolna felé, de zsolnai látogatását is csak rövid időtartamra tervezi.

Egy öreg fővadász vállalkozott arra, hogy a detektíveknek egészen rövid utat mutat a Magas Tátrán keresztül Zsolnáig. Egyszerre csak egy helyen, ahol egész elszűkült az út, az egyik ló megcsuszott és belezuhant a szakadékba, magával rántva a másik lovat is, de a másik ló nem zuhant alá, függve maradt a szakadékok fölött. Nagynehezen sikerült kiszabadítani az egyik lovat. Zay detektív, aki kitűnő lovas, huszártiszt is, felkapott a kiszabadított lóra és elvágatott a legközelebbi községbe, Krizsovácra, egyenesen a távirahivatalba és táviratot küldött a zsolnai rendőrfőkapitánynak, Kürthy dr.-nak és hosszú részletes sürgöny útján kérte Hoffmann kinyomozását és letartóztatását. Jelezte, hogy szerencsétlenül jártak és csak reggel érhetnek Zsolnára. A detektívek biztos nyomon jártak, a szökevény csakugyan Zsolnán volt. Egy nagybátyjánál tartott pihenőt. Kürthy dr. már Ruttkára eléjük utazott a detektíveknek, az igaziaknak, azzal a jó hírrel, hogy a madár megkerült.

TANÜGY.

(—) Beiratások az izr. elemi fiu- és leányiskolában. Az izr. hitközség iskolaszékének elnöksége köztudomásra hozza, hogy az elemi fiu- és leányiskolában az 1912/13. tanévre szeptember hó 1, 2 és 3-án a fiúiskola dísztermében

d. e 9—12 óráig lesznek a beiratások. Az El-
nökség.

(—) Zenetanítás. Stripler Erzsébet az orsz. m.
kir. zeneakadémiát végzett zongoratanárnő a ta-
nitást (a legkezelebbi foktól a legmagasabb osz-
tályig) mint az előző években, szeptember hónapban
megkezdte.

Háromszázezer koronás család.

(Kifosztott tőkepénzes. — Letartóztatott
bankár.)

— Bécsi tudósítónktól. —

Bécs, augusztus 27.

Szenzációs és nagyarányú csalásnak jött ma
nyomára a bécsi rendőrség. Nem kevesebb, mint
300.000 koronát csalt ki egy testvérpár egy va-
gyonos magánzótól okmányhamisítás segítségével.
A család egyik tagja egy bankár, aki rendkívül lele-
ményes módon fosztotta ki áldozatát. A szenzá-
ciós ügy részletei a következők:

A bécsi rendőrség ma letartóztatta Roller
Herman bankárt és bizományost és fivérét Roller
Richard professzionátus kerékpár-versenyzőt. A
két ember Bartosch Hermann nyugalmazott erdő-
igazgatótól 300.000 koronát csalt ki. A testvérpár
eleinte tagadt, de később Roller Hermann be-
ismerte bűnét.

Roller és Bartosch 1910. év végén léptek
üzleti összeköttetésbe. Roller, akinek elég jól jö-
vedelmező bizományi irodája volt, rábirta a nyu-
galmazott erdőigazgatót, hogy pénzt nála for-
gassa. Bartosch hajlandó is volt társulni Rollerrel
és csakhamar megkötötték ketten a szerződést. A
szerződés értelmében Roller Bartosch pénzt a
mindenkori bankkamattal felül három százalé-
kal kamatoztatja, ennek ellenében pedig Bartosch
az évi forgalom két százalékát adja Rollernek és
az irodai költségek egy részét fedezi. A szerződés
szerint Roller a tőkéből tisztviselőknek fizetési
előleget ad s nagyobb összegről szóló váltókat
számítol le.

A szerződés megkötése után csakhamar je-
lentkezett is Roller az első üzlettel. Bartosch
10.000 koronát adott át neki, Roller pedig az
összegekről ceciókat adott, amelyek magasabbrangu
városi tisztviselők fizetéséről szóltak. Az enged-
mények látszólag szabályszerűen voltak kiállítva:
a kerületi előjáróság egy-egy tagja láttamozta
őket s a hivatalos pécsét is rajtuk volt. Bartosch
most már teljes bizalommal viseltetett Roller
iránt s kétszázhetvenöt ezer koronát adott át neki,
hogy hasonló módon gyümölcsöztesse az összeget.
A nyugalmazott erdőigazgató egész vagyona volt
ez az összeg, de nyugodt szívvvel adta oda s várta
a dus kamatozást.

Alig fél év múlva azonban Rollernek újabb
25.000 koronára volt szüksége. Az erdőtanácsos-
nak már nem volt pénze s így, hogy az összeget
megszerezhesse, Bartosch egy váltót irt alá. Még
mindig nem fogott gyanút a kijátszott ember,
mert a pénz látszólag szépen „kamatozott”: Rol-
ler ugyanis a kicsalt pénzből pontosan fizette a
kamatokat s így módon a husz hónapos összeköt-
tetés alatt 15.000 koronát adott vissza Bartoschnak.

Talán hosszú ideig nem jött volna rá a be-
csapott ember Roller bűnére, ha a napokban egy
váltóóvást nem kézbesítettek volna neki. A váltón
Roller szerepelt mint kibocsátó, ő pedig, mint elfo-
gadó. Bartosch biztos volt abban, hogy ő nem
irta alá a váltót s ezért egyenesen Rollerhez for-
dult felvilágosításért. Roller bevallotta, hogy ő kö-
vette el a hamisítást, de valami kifogást hozott
fel, hogy sürgősen kellett egy ügyet rendezni.

Bartosch most már gyanút fogott s a ces-
sioakra vonatkozólag is kérdést intézett a kerületi
előjáróságokhoz. A hamisítás így módon kiderült
s Rollert letartóztatták. Letartóztatásakor egy töl-

tött revolver s 500 korona készpénz volt nála.
Se lakásán, sem pedig az irodájában nem találtak
különböztető értékeket. Roller eleinte tagadni
próbált s fantasztikus mesével állott elő. Azt mon-
dotta, hogy a hamisításokat egy Weber György
nevű könyvelője követte el az ő tudtán kívül.
Weber, aki időközben megszökött, három héttel
ezelőtt be is vallotta neki bűnét, de kérte, hogy
ne jelentse fel, mert örökségre van kilátása s ha az
örökséget megkapja, megtéríti a kárt. Ő — Rol-
ler — ezért nem akarta felfedni Bartosch előtt
valót s különben is bízott abban, hogy egy birtok-
közvetítő Üzlete-Orsini-Rosenberg gróf egyik
ingatlanát akarta eladni a Rotschild-háznak —
sikerülni fog s akkor a kár egy részét megtérít-
heti. A fantasztikus mesét azonban nem sokáig
hangoztathatta Roller, mert a rendőrség bebizo-
nyította, hogy Weber György három hét előtt már
nem is volt Bécsben, ahol a szó teljes értelmé-
ben folyton nyomorgott családjával együtt. Az
írászatokért is megállapították, hogy a váltók és a
hamisított kötelezvények, engedmények írása Rol-
leré és öccsére. A nagystilű csaló, erre bevallotta
bűnét.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Az aradi színház téli szezonja.

— Megkezdődik a bérletgyűjtés. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 27.

Ma jelent meg Szendrey Mihálynak, az aradi
Nemzeti Színház igazgatójának jelentése. A társu-
lat szeptember hónap 28-án kezdi meg a téli sze-
zont. A megnyitó előadásra még nincs kitűzve az
előadandó darab. Szendrei jelentése a következő:

Tisztelettel van szerencsém Arad sz. kir. vá-
ros nagyszámú közönségét értesíteni, hogy az
1912—1913 ize szini idényt dráma, vígjáték és
operettre szervezett társulattal szeptember
hó 28-án, szombaton megkezdem. Társulatom név-
sora:

Igazgatóság: Szendrey Mihály igazgató főren-
dező. Rendezők: Polgár Sándor, Keszler Ede, Beregi
Sándor dr. igazgató-helyettes, Dely Lajos. Kulcsár La-
jos, gazda. Pénztárnok: Gonda László. Karnagy:
Tilger Árpád. Zenekar-igazgató: Mühlhans Gáspár
(26 zenész). Sugók: Bizza Károly, Krányi József.
Ügyelő: Ajtay Ödön. Előadó-személyzet: Benkőné
Poldi, komika. Dióssy Nusi, énekesnő. Fászkerti Margit,
énekesnő. Follinuszé Etel, anyaszínésznő. H. Har-
math Józsa, naiva. H. Fekete Aranka, énekesnő. Ka-
polnay Juliska, hősnő, szende. Kállay Jolán, énekesnő.
Novák Irén, társalgási. Neógrády Malvin, énekesnő.
Rontay Boriska, énekesnő. Ajtay Ödön, segéd színész,
Balázs Bálint, bariton. Beregi Sándor dr., szerelmes.
Dely Lajos, társalgási. Győző Alfréd, komikus. Herold
Ede, apa, jellem. Huszár Károly, tenor, énekes bon-
viván. Hajducsa László, naturburs. Keszler Ede, hős
jellem. Kulcsár Lajos, színész. Polgár Sándor, buffó,
komikus. Várnay Jenő, jellem. Szendrey Mihály, tár-
salgási. Kar- és segéd-személyzet. Műsorom a legjobb
rég művekből, valamint az összes fővárosi színház-
ban sikert aratott és ezután színrekerülő újdonságok-
ból áll.

Egyben van szerencsém 210 előadásra, illetve
70—A., 70—B., 70—C. előadásra bérletet nyitni,
mely bérletek észközlésével Gonda László van
megbizva. A színre kerülő újdonságok és vendég-
szereplések legtöbbje bérletfolyamban lesznek.
Vendég-szereplések alkalmával a felemelt hely-
árak a bérlet közönségre nem vonatkoznak. A
bérleti feltételek a következők: A bérlet 3
részletben fizetendő és pedig: az első a bér-
letjegy átvételekor, a második december hó
első napján, a harmadik részlet február hó első
napján. A bérlet annak lejártáig fel nem bont-
ható. A régi bérletkérőnek, hogy jegyeiket 1912.
évi szeptember 10 déli 12 óráig átvenni szíves-
kedjenek, mert azontul jogaik megszűnésével az
újabb bérletre jelentkezésnek fognak kiadatni. A
bérlet iránt intézkedni lehet folyó évi szeptember
hó 1-től kezdve mindennap délelőtt 10—12-ig, dél-
után 3—5 óráig Gonda László megbízottamánál a

színházi pénztárnál, telefonon vagy levélileg is,
ahol a szinlapbérletek is előjegyezhetők. Szinlap
bérlet az egész idényre házhoz hordva 4 korona.
Szinlap bérletnél csak az igazgatóság nyugtájára
kéretik fizetni.

A bérlet árai: Nagy páholy földszinten vagy
első emeleten (210 A. B. C. előadásra) 2553 ko-
rona, (70 A. B. vagy C. előadásra) 851 korona.
Nagy közép páholy az első emeleten (210 A. B.
C. előadásra) 2235 korona, (70 A. B. vagy C. elő-
adásra) 745 korona. Alsó vagy emeleti páholy
(210 A. B. C. előadásra) 1923 korona, (70 A. B.
vagy C. előadásra) 641 korona. II. od emeleti pá-
holy (210 A. B. C. előadásra) 1134 korona, (70 A.
B. vagy C. előadásra) 378 korona. Támlásszék a
0., 1., 2., 3. sorban (210 A. B. C. előadásra) 489
korona, (70 A. B. vagy C. előadásra) 163 korona.
Támlásszék a 4., 5., 6., 7. sorban (210 A. B. C.
előadásra) 396 korona, (70 A. B. vagy C. előadásra)
132 korona. Támlásszék a 8., 9., 10., 11., 12.
sorban (210 A. B. C. előadásra) 333 korona, (70
A. B. vagy C. előadásra) 111 korona.

Végül tisztelettel bejelentem, hogy a jegyvé-
tel járó nehézségek elhárítása végett, figyelem-
mel az e tárgyban felmerült panaszokra színhá-
zamnál a jegyek elővételét is meghonosítom oly-
ként, hogy minden egyes vasárnapról kezdve a
követő hét összes előadására lesznek jegyek vált-
hatók csekély elővételi díj mellett.

* A rablólovag. (Az Apolló-színház új slá-
gerei.) Impozáns siker mellett vétiti az Apolló-
színház a modern kinematográfia legfrisebb s
legszebb produktumát. A rablólovag-ot. Régen
nem keltett oly nagy érdeklődést mozikép, mint ez
a gyönyörű dráma, amelynek cselekménye ideg-
izgató jeleneteken van felépítve. Nem a sablonos
társadalmi drámák egyikével állunk szemben, ha-
nem látványosság-számba menő kultureseményt
produkált a filmgyár ebben a 3 felvonásos darab-
ban. A szenzációs képen kívül másik három érde-
kes, szórakoztató mellékkép egészíti ki a műsort.
Tiroli szépségeit mutatja be egy kitűnően sikerült
eredeti felvétel. Ez a bűbájos olasz hely sok szép
képet tár a néző elé. A nővér becsületéért című
kép megható katonadramát rajzol meg. A „Ház-
mesterek királya” pompás bohózat, amelynél ötle-
tesebb képet keveset láttunk. Szóval minden te-
kintetben elsőrangú az Apolló műsora, amelyre
felhívjuk a közönség figyelmét.

* A megbélyegzett ember. (Az Uránia be-
mutatója.) Szokatlanul nagy siker mellett mutatta
be az Uránia-színház a filmirodalom egyik reme-
két. A megbélyegzett ember című Napoleon ko-
rabeli történelmi drámát. Szándékosan használtuk
a „film-irodalom” szót, mert ez a dráma, csak-
ugyan irodalmi, meséjének érdekessége, romanti-
kus vonzó részletei, érdekfeszítő tartalma azzá
teszik. A dráma Napoleon császárságának idejé-
ben játszódik. Néhány fiatal royalista, köztük Cham-
bert gróf is összeesküsznek Napoleon ellen s el-
határozzák, hogy az emigráns XVIII. Lajost ülte-
tik a Bourbon királyok trónjára. Az összeeskü-
vést leleplezik s Chambert gróf csak úgy mene-
kül Napoleon boszuja elől, hogy családjának régi
híve, egy kovács, házába fogadja. A kovácsot
azonban csakhamar szörnyű kétség kezd gyö-
törni: szép, fiatal feleségét feltű a gróftól. Valami
csalóka jel félrevezeti, azt hiszi, hogy gyanuja
alapos volt s ezért szörnyű tervet eszel ki. A gró-
fot álmában megkötözi, vállára rásüti a gályara-
bók bélyegét s kitaszítja az utcára. A falubeliek
azt hiszik, hogy egy megszökött gályarabra akad-
tak s a gróftól átszolgáltatják a hatóságnak. Ti-
zenkét évig szenved a gályarabságban, a bagno-
ban a gróf, míg végre ezernyi veszély közt sike-
rül megszöknie. A boszu vágya hevíti a szívét,
de a kegyetlen vágy hirtelen elmúlik, amikor lán-
gokban látja maga előtt a kovács házát és meg-
tudja, hogy a kovács még az égő házban van. Meg-
gondolás nélkül a lángok közé veti magát s habár
ő maga súlyos sebeket szenved, a kovácsot ki-
menti a lángok közül. Megható jelenettel végző-
dik a dráma: a kovács a gróf betegágya mellett
térdelve kér bocsánatot élete megmentőjétől, akit
ártatlanul üldözött. A hatásos háromfelvonásos
dráma még csak két napig marad műsoron. 175

Kevesebb világosságot.

(Ketten beszélnek. De tegyük egyszer kivételt: Nem a kávéházban. Mondjuk a változatosság kedvéért, hogy a Kultur-palota olvasótermében. De nem is lényeges, hogy hol beszélnek. Az a fontos, hogy egyáltalán beszélnek. A dolog ugyanis úgy áll, hogy kétféle ember van: aki beszél és aki nem beszél. Akik nem beszélnek, azok a süketnéma-iskolákban vannak, akik pedig beszélnek, azok a krokikban. Az orvostudomány megállapította, hogy a süketnémaikat meg lehet menteni, jelbeszédre lehet tanítani. A krokikban beszélők általában gyógyíthatatlanok.)

Az első: Hallotta már azt a viccet azzal az izraelitával?

A második: Azt? Már tíz éve! Még kis gyerek voltam. Na hallja, azt a viccet!

Az első: De ez egy másik, ez egy új!

A második: (nagyon szigorúan): Azt is hallottam!

Az első (kitartással): Na, akkor elmondok egy másikat, azt még nem...

A második: De igen! Azt is! Mindet! Nekem nem mondhat újat! És ha most találta ki, én még akkor is hallottam azt! Tíz év előtt hallottam! Érti? Érti! Maga kedves, én már hallottam! És ha maga nekem ma egy viccet akar mondani, akkor maga egy pimasz, gazember!

Az első (kissé hüvösen): Jó! Rendben van! Maga már hallotta! Mit bánom én? Hát el akartam én mondani? Ki akarta elmondani? De miért hizeleg maga nekem?

A második: Hogy miért? Hogy miért? Hát egyszerűen azért, mert csak egy vicc van a világon. Egyetlen jó vicc. — Tudja maga humorember, maga jókedvű gyerek, csak az lenne jó vicc, ha nekem egy váltót leszámitolnának! Azon tudnék nevetni!

(Hosszu, méla csend. Ugy, mint a Szép Ilonka első versszakában.)

Az első: Na, és ez talán semmi? Most mondják még, hogy a tanács nem gondoskodik rólunk?

A második (naiv egyszerűséggel): Mongyák.

Az első: Mi ez a mongyák?

A második: Semmi! Csak úgy! Mongyák!

Az első: A tanácsra?

A második: Milyen tanácsra?

Az első (türelmét és fejét veszve): Sie verstehn mich nix! Magának nagyon nehéz feje van! Én nem azt mondtam, hogy (kellő melódiával) hogy most még mondják, hogy a tanács nem gondoskodik rólunk, hanem azt mondtam (dalolva) hogy még most mondják, hogy a tanács nem gondoskodik rólunk? Ért?

A második: Ja úgy, hát szóval nem mondják! De különben miért nem mondják?

Az első: Mert a tanács az nagyszerű. Gondoskodik. Gondoskodik rólam, gondoskodik magáról, gondoskodik mindenkiről! Hát nem nagyszerű?

A második (meggyőződés nélkül). De igen. Mondják. De hogy jön ez a levesbe? Mért mondja ezt?

A második: Hát nézze, most milyen nagyszerűen kivilágították a Forray-utcát! a Deák Ferenc-utcát, a Batthyány-utcát. A tanács azt mondta, hogy legyen világosság és lön világosság. Száz gyertyafény erős világosság!

Az első: (hanyag mozdulattal kijön a sodrából) Ugy, és ennek örül maga? Hát persze! Hisz magának nincs bőr az arcán! Magának világosság kell! Száz gyertyafény! Pfuj, szégyelje magát.

Az első (dadog). Da, da, da, da...

A második: Na ja! Már ez az öröme nincs az embernek! Milyen jó volt eddig! Az ember elment este sétálni a Forray-utca. Osztan olyan jó sötét volt! Az ember tapintatos. Tapint itt, tapint ott! Na ja, a sötétben! De most? Persze, maga nem szégyel

a világosban sem! De mit tegyenek a tisztességes emberek? Száz gyertyafény!! Ki találhatott ki ilyet? Valami nagyzási mániában szenvedő! Azt mondom magának, hogy az én időmben, még ha égett is egy gyertya, azt is — eloltották.

HIREK.

A ciankális főhadnagy válópöre.

— Nem békül a felesége. —

Távirati tudósítás.

Baden, augusztus 27.

Ma tartották meg a békéltető tárgyalást Hofrichter Adolf és neje válópörében. A badeni törvényszék épületében erre az alkalomra több intézkedést tettek és senkit sem eresztettek be a terembe. Két és fél órakor Hofrichter Anna sógora és orvosa kíséretében megjelent fekete öltözetben sűrűn lefátyolozva. Nemsokára csukott kosiban hozták Hofrichter Adolfot, egy káplár és egy gyalogos kíséretében. Hofrichternek a külsején nem látszik meg a raboskodás, piros, egészséges az arca és fogságában megnövesztette szakállát. Barna zakó ruhát viselt. A tárgyalás mindössze tíz percig tartott, amely idő alatt Hofrichter folyton a feleségét nézte, aki azonban tekintetét látszólag kerülte.

— Ohajt-e kibékülni férjével? — kérdezte a bíró az asszonyt.

— Nem — felelte ez energikusan — nem békülök ki. Ezen kijelentése után az asszony nemsokára elhagyta a tárgyaló termet.

A bíró ezután Hofrichterhez fordult és megkérdezte, hogy felesége magatartása folytán ragaszkodik-e a törvény által előírt további békéltető tárgyalásokhoz s mivel a válasz igenlő volt, még két békéltető tárgyalást fognak tartani.

— A miniszterelnök a parlamenti békéről. Gasteinből jelentik: Auer Róbert budapesti nagykereskedő, az utazó kereskedők egyesületének elnöke, törvényhatósági bizottsági tag s ez idő szerint fűrdővendég Gasteinban, magyar fűrdővendégből szervezett küldöttséget vezetett Lukács László miniszterelnök elé. Szónokuk Auer Róbert volt, azt az óhajtását fejezte ki: vajha a miniszterelnök gasteini üdülésében erőt gyűjtene a köz javára szánt további munkálkodáshoz és a parlamenti béke megteremtéséhez. Lukács László miniszterelnök válaszában köszöntötte a küldöttség tagjait és rátérve a parlamenti békére, kijelentette, hogy nálánál jobban senki sem áhitozza a parlamenti békét. Ehhez azonban két megegyező félre van szükség. Ha azonban mi vetjük föl a békekérdést, az ellenzék és sajtóközegei untig azt hangoztatják, hogy a jelenlegi kormányval és többséggel szóba nem állnak. Ő maga azonban nem térhet el semmiképpen a maga elé kitűzött céljától és feladattól: az országnak visszaszerezni a parlamentjét. A miniszterelnök végül ama reményét nyilvánította, hogy az ország közvéleménye más utra fogja téríteni az ellenzék: a parlamenti munkálkodás békés fölvételére, hogy odahaza ép úgy találkozzék a magyar a magyarral, amint most itt a külföldön találkoznak egy érzésben egymással.

— A német császár jobban van. Casselből jelentik: A német császár állapotában a javulás állandóan tart, úgy, hogy csütörtökre már valószínűleg visszatér Berlinbe.

— Olasz anarkisták a trónörökös ellen. Bécsből jelentik: Dél-Itáliában hadgyakorlatok folynak, amelyeken Ferenc Ferdinánd trónörökös is megjelenik. Titkos feljelentés érkezett a csendőrséghez arról, hogy olasz anarkisták átszöktek a határon s merényletet terveznek a trónörökös ellen. A csendőrség a legmesszebbmenő intézkedéseket tette.

— A pápa beteg? Párisból jelentik: A Martin értesülése szerint X. Pius pápa egészségi állapota rendkívül aggasztó. A pápa annyira gyenge, hogy nem tud már főoltár előtt se állni s kénytelen volt misézés közben többször leülni.

— György szerb herceget gyógyintézetbe vitték. Belgrádból jelentik: György hercegről szóló hírek nagy megdöbbenést keltettek a szerb fővárosban. A volt trónörökös tényleg idegbeteg, állapota napról-napra rosszabbodik s ezért szükségessé vált egy párisi gyógyintézetbe való internálása.

— A budapesti új pályaudvarok. Budapestről jelentik: A Magyar Államvasutak igazgatósága három új pályaudvar építését tervezi Budapestben. A három új pályaudvar közül kettő 200—200 méternyire a keleti, illetve a nyugati pályaudvar mögé kerül, a harmadik pedig a nyolcadik kerületben fog felépülni.

— Vásuton meglopott aradi tanár. Szikowszky Mihály aradi főreáliskolai tanár feljelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettes ellenlopás miatt. A professzor szabadság idejét az Adria partján töltötte el és hazajövet Fiumében szállott vonatra. Elaludt a kupében és mikor Dombóvárról felébredt, azt vette észre, hogy 65 korona pénzzel telt tárcáját valaki kilopta kabátja belső zsebéből. Az aradi rendőrség megindította a nyomozást.

— Öngyilkos pap. Eszékéről jelentik: Cepiniben Hajdenyák Vince katolikus pap öngyilkosságot követett el. Először a kutha ugrott, s mikor innen baj nélkül kihúzták, szobájába vonult vissza, mérget ivott és néhány perc múlva meghalt. Tettének oka valószínűleg gyógyíthatatlan betegsége és a megörléstől való félelem.

— Meggyilkolt magánzó. Fiuméből jelentik: Lenardelli Lorenzo fiumei lakos bejelentette a rendőrségen, hogy Oergner Ferenc 55 éves magánzó lakásán megjelent és ott holtan találta. A rendőrség megállapította, hogy Oergner valószínűleg gyilkosság áldozata, mert nyakán fojtogatás nyomai látszanak és arccal lefelé feküdt az ágyban. Gyanus körülmény az is, hogy Oergner bár vagyonos ember, lakásán 2000 koronáról szóló takarékkönyvén kívül semmiféle pénzt nem találtak.

— Ünnepezt festőművész. Bártfáról jelentik: Szinnyei Merse Félix szobrát ma avatták fel Sáros megye diszkozgyűlésén, amelyen Berzeviczy Albert titkos tanácsos is megjelent. A szobrot küldöttség helyezte el a Sáros megyei múzeumban. A küldöttséget Berzeviczy Albert vezette, részt vettek benne Semsey Boldizsár főispán, Tahy József alispán, valamennyi sáros megyei képviselő, valamint Szinnyeinek odaérkezett barátai. A város tanácsa részéről Németh László üdvözölte a küldöttséget. A múzeumban Lechner Ödön tervei alapján fogják véglegesen elhelyezni Ligeti Miklós művét. Az ünnep után lakoma volt a Royal nagyvendéglőben. Az első felköszöntőt Bornemissza Lajos országgyűlési képviselő mondotta üdvözölve a mestert és az öt körülvevő vendégeket. A felköszöntőre Berzeviczy Albert nagyhatású beszédben válaszolt. Uhlig Leó Ligetit éltette, Ernst Lajos hatásos felköszöntőben pedig a firenzei Uffici-képtárban látható Szinnyei arckép hatását ecsetelte.

— Gyilkos vendégek. Kaposvárról jelentik: Buzsáki József és öccse a vásárról ittasan tértek haza. Utjuk Biád községen vezetett keresztül. A községben betértek Sobár Péter jómódu gazda házába. A két ittas ember itt összeveszett Sobár Péterrel és egy másik rokonával, a szóváltásból verekedés lett, a Buzsáki testvérek kést rántottak, Sobár Péternek levágták a fejét, másik rokonát pedig úgy összeszurkálták, hogy eszméletlenül terült el a földön. A gyilkosok elmenekültek, de a csendőrség csakhamar letartóztatta őket.

— **Eljegyzés.** Dénes Sándor, az Uj Szatmár című napilap felelős szerkesztője és kiadótulajdonosa eljegyezte Deutsch Bellát, Deutsch Mór szatmári kereskedő leányát.

— **Főljelentett részvénytársaság.** Alig két hete, hogy csődbe került a Karánsebesi Faipari Részvénytársaság, melynek a vezérigazgatója, Horn Dávid, az országos ismert faanyagkereskedő épen a csődnit napján halt meg. A csődből kifolyóan — amint Karánsebesről írják — szenczi bűnpör foglalkoztatja a hatóságokat. Arról van ugyanis szó, hogy a részvénytársaság egyik igazgatója, Lukács Ferenc, aki Budapesten Nagykorona-u. 22. sz. alatt nővérénél, özv. Horn Dávidnál lakik, néhány nappal a sógora halála előtt eladott a Karánsebesi Faipari Részvénytársaság nevében Dicker Izidor upesti furnir-gyárosnak nagymennyiségű diófát és butorléceket. Azzal a hitegetéssel, hogy az eladott fa Karánsebesen már be van vagonírozva Dicker címére, egyrésze pedig az árunak Budapesten a részvénytársaság vadászutcai raktárában bármely pillanatban rendelkezésre áll, rávette Dickert arra, hogy a pénz előre átadja. Fizetni kellett pedig Lukács megbízottjának, Pór Ernőnek, ki mint utólag kiderült, Lukácsal együtt a felvett pénzt privát célokra fordította, amennyiben az összeg nagyrészt Horn gyógykezelése céljaira hagyták. Azóta kiderült, hogy az eladott fa beraktározva nem volt, a budapesti helyiségben pedig szintén hiába jelentkezett Dicker a megvett faanyagért. Napokig hitegették még, míg nem kiűzték a csőd. Erre történt, hogy a bűntető eljárás megindult a nyomozást — a budapesti főkapitányság megkeresésére — Karánsebesen folytatják.

— **Hatvan ember halála fagyaltól.** Nápolyból jelentik: Giuliana de Campagne község polgármestere ma ebédet adott, amelyre száz vendéget hívott meg. Ebéd után fagyaltot szolgáltattak fel, de alig fogyasztották el a vendégek, egymásután irtózatossá váltak és rosszul lettek. Beszállították a vendégeket a kórházba, ahol néhány óra alatt hatvanan haltak meg, míg a többiek súlyos betegen fekszenek. A szerencsétlenséget romlott fagyalt idézte elő.

— **Halálozás.** Idősb Farkas Sándor, aradi ügyvéd és földbirtokos, Aradvármegye és Arad város törvényhatósági bizottsági tagja, ma reggel két órakor elhunyt 91 éves korában. Halálát előkelő rokonság gyászolja. Temetése holnap délután 3 órakor lesz a Petőfi-utca 8. számú házból. — Özevgy Barcza Abelné 82 éves korában elhunyt. Holnap délután temetik a Demeter utca 96. számú házból. — Berczy László gimnáziumi tanuló, Berczy Lajos polgári iskolai tanár fia 14 éves korában meghalt. E hó 29-én temetik a Deák Ferenc utca 29. számú házból.

— **Halálra ítélt — tolvaj.** Párisból jelentik: Az esküdtszék tegnap halálra ítélte Jean Baptiste Bourt, aki lopás miatt már két ízben állott bíróság előtt. Legutolsó bűne is lopással kezdődött. A boulevard de Charonne 126. számú házába betört egy Schmidtné nevű asszony lakásába. Épen nagyban kutatott az üvegszekrényben, amikor Schmidtné betoppant a szobába. — Tolvaj, segítség: kezdett kiáltozni. Bour rávetette magát és izmos markának egy pár roppantásával megfojtotta. — A tegnapi esküdtszéki tárgyaláson izgalmas jelenet játszódott le, amely nagyban befolyásolta az esküdteket és sokan hozzájárult ahhoz, hogy ily szigorú ítélet hozzanak egy tolvaj fölött, aki szerencsétlen körülmények torlódása alatt gyilkosságot is elkövetett. Egy Cohen nevezetű asszony is be volt idézve tanúnak. Amikor meglátta a gyilkost, magából kikelten kezdett sikoltozni:

— Gyilkos, férjem gyilkosa, bandita!

Szinte fuldokolva mondotta el az esküdtekeknek, hogy férje, amikor olvasott a gyilkosságról, oly izgalomba jött, hogy a szavakkal: „Hátha engem, vagy téged ért volna a gyilkos keze!” — szívzselhűdést kapott. Bournak ez a vallomás lett a tragédiája.

— **Aradmegye legújabb kézi térképe vászonra** húzva 1 korona. *Ingusz I. és fia* könyvkereskedésben Arad. 5151

— **Gyujtogató földbirtokos.** Nyiregyháza-ról jelentik: Nagy feltűnést keltett a városban Szmolár Pál dúsgazdag földbirtokosnak a letartóztatása. Szmolár, aki a vármegyei törvényhatóságnak bizottsági tagja és több banknak az igazgatósági tagja öt évvel ezelőtt felgyújtatta dohánypajtáját és most egy régi szolgája és annak felesége rávallottak. Szmolárnak a neje az izgalom következtében meghalt.

— **Megszűnt ebzárlat.** A rendőrség által folyó évi július hó 17-én elrendelt 40 napos ebzárlat a mai napon megszűnt.

— **Elveszett egy nyolc hetes valódi barna színű him fajtacskó.** Becsületes megtaláló 25 korona jutalomban részesül Batthyány-utca 20. sz. alatt.

— **Rosenblüh H. és Társa** értesíti a n. é. vevőközönséget, hogy az összes őszi divat újdonságai mind raktárra érkeztek; mielőtt szükségletét más helyen beszerezné, kérjük újdonságainkat minden vétel kötelezettség nélkül megtekinteni. 5521

— **Iskola beiratások alkalmával ruha, haj és fogkefék, fésűk, intézeti tükrös kazetták, iskolai táskák, zsebkések, erszények, gyermek táskák, könyvszíjak stb.** legnagyobb választékban és legolcsóbban Hegedüs Gyula üzletében Arad, Andrássy-tér 15. 4485

— **Deutsch Sándor okl. táncitanító táncintézetét 1912. szeptember 3-án kedden** az Ipar-terület disztermében nyitja meg, melyre beiratkozásokat már most elfogad lakásán Bercsényi-M. utca 18. z. a. A vasárnapi délutáni diákolon szeptember 15-én őszi kezdetét. 5133

— **Az Alföldi Gazdasági Egyesület Széchenyi felső kereskedelmi iskolája** Budapesten f. é. szeptember 1-én nyílik meg. Az intézet végzett növendékei elhelyezéséről is gondoskodik. Jelentkezhetni az igazgatóságnál: Budapest, V. Személynök-u. 7. 5377

— **Figyelem!** Ha olajfeszményét, fényképét izlésesen és olcsón óhajtja kereteztetni, kérem bizalommal *Freimann József speciális képkeretezőhöz* Arad, Weitzer János-utca 9. fordulni, mivel itt kizárólag képkeretezéssel foglalkoznak, s így legkényesebb igényeknek is megfelel. Dusan felszerelt képkeret raktár. Megyei, városi telefon 912. 3831

— **Használt tankönyveket** legelőnyösebben vásárol *Ingusznál* csak a *Weitzer-utcában*. 5151

— **Egy Kárpáti-féle fejfájás elleni pastilla** 5 perc alatt megszüntet mindenféle főfájást. 1 üveg 12 adaggal 1 korona. Kapható kizárólag a készítőnél Kárpáti János gyógyszerárán Arad, Boros Béni-tér. 4676

— **Használt iskolakönyvek tiszta, kifogástalan kötésben, félárban kaphatók Kerpel Izso** könyvkereskedésében. A cég a tankönyvek használhatóságáért szavatol.

— **Petrass Sári, a Berlinbe költözött nagy művész,** lelkes terjesztője a dr. Bíró féle „Havas Gyopár Crém”-nek, melyből postacsomagonként is rendel. Ugylátszik, hogy a Párisban is kitüntetett arcszínpíró mégis csak jobb a külföldi szereknél. 5098

— **A legmegbízhatóbbak a Messenger-boyok.** Telefon 816.

— **Legjobb cigarettafüvelék Kerpelnél.**

— **Confetti, szerpentin, lampionok, és legújabb képes lapok Kerpel Izsonál** kaphatók.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Per a hozomány kamataiért. L. S. államvasuti mérnök hat évvel ezelőtt nősült meg és egy aradi jól szituált kereskedőnek a leányát vette nőül. Feleségével 25000 korona hozományt kapott, de abban állapodott meg apósával L. A.-val, hogy ezt az összeget nem vonja ki apósa üzletéből és nem kéri a hozomány kifizetését, hanem beéri azzal, hogy a kereskedő a hozomány öt százalékos kamatait fizeti neki. Ehez a megállapodáshoz híven L. S. kapott is néhány ezer koronát apósától, de a kamatok egy része megmaradt a kereskedőnél. Ezt az összeget — közel négyezer koronát — a mérnök hosszabb időn át sem tudta megkapni. Amikor pedig nyár elején a mérnököt áthelyezték Aradról, a kérdéses összeg megszerzését ügyvédre bízta. L. S. ügyvédje Priegl

István dr. utján 3899 korona és 50 fillér összegben felesége hozományának visszatartott kamatai erejéig indított sommás keresetet az aradi törvényszéknél apósa L. A. ellen. Az érdekes keresetet június végén adták be és a polgári tanács nyomában a nyári szünet után szeptember másodikára tűzte ki a perfelvételi tárgyalást.

Magándetektivek garázdálkodása.

— **A fővárosi rendőrség panaszja.** —

Saját tudósítónktól.

Budapest, augusztus 27.

Budapesten sok különlegesség van. Jó is, rossz is, de az utóbbiból mégis több van. Ezek közé a rossz különlegességek közé tartozik az ugynevezett *magándetektív*. Ha valaki le akar tartóztatni, ha valaki házkutatást akar rendezni, persze ott és akkor, amikor arra sem szükség, sem pedig jog nincs, akkor magándetektív dolgozik. Ha valaki erősen hangsúlyozza, hogy ő detektív, de igazolni nem akarja magát, akkor magándetektív. Elődsi alakok, akiknek a főkapitányságon összeállított adatok szerint fele része rovott múltu, vagy büntető eljárás folyik ellenük.

Ezeknek előrebocsátása után álljon itt egy konkrét eset. Egy előkelő uri családhoz beállított két ur.

— *Detektívek vagyunk — mondották — ne tessék ellenőrizni, mert baj lesz!*

Se szó, se beszéd, bementek a lakásba, házkutatást rendeztek, föltartak mindent. Annál könnyebben ment a dolog, mert férfi nem volt a lakásban. A házkutatást délelőtt tartották és az egyik detektív ur este visszatért. Ujra akart valamit, de most már megfogták. Sehogy sem akarta igazolni magát. Csak amikor rendőrrel fenyegették meg, akkor kezdett dadogni.

— *Detektív vagyok, detektív vagyok —* motyogta és nagynehezen előkerült egy igazolvány féle. Ebben Boros, a Globus magánkutató vállalat tulajdonosa kinevezi X. Y.-t detektívnek és fölruházza olyan jogokkal, amelyekkel még az államrendőrség detektívjei sincsenek fölruházva.

Boros és emberei ellen magánlaksértés címén megindult az eljárás.

A legilletékesebb helyen is megbotránkozva és felháborodva beszélnek a magándetektívekről, sőt már megtörtént a kezdeményező lépés arra vonatkozóan, hogy letörjék ezeket az embereket, akik uton-utfélen kompromittálják az államrendőrség kiváló detektívtestületét. Boda Dezső dr. főkapitány ugyanis előterjesztést intéz a belügyminiszterhez, amelyben leírja ezeket a tarthatatlan állapotokat és arra kéri, hogy a jelenben minden engedély nélkül működő *detektívirodák a jövőben csak a rendőrség előzetes véleménye alapján, a belügyminiszter által kiadott engedéllyel* dolgozhassanak.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ujarad, augusztus 27.

A gyakori esőzés előbb-utóbb káros hatással lesz a mezőgazdasági állapotra. Csapadékra jó darabig nincs szükség. A gabonaüzlet irányzata szilárduló.

Elkelt a mai piacon:

3500 mm. buza	21 20—22 00
Róz	18 00
Árpa	18 00
Zab	19 00
Tengeri	19 40—19 60

Az árak száz kilogrammonként koronákban értendők.

Baromfi-vész elleni szer TYUKIN

használata után nincs többé baromfi-vész nap alatt megszüntet mindenféle ragályos betegséget.

Sok száma elismer levél bizonyítja, orvosi bizonyítványok igazolják a szer kitűnő égt. Ahol ezen a szer használják, ott baromfi-vész nincsen és hosszú időre vészmentesíti a baromfiakat, tyuk, lud kacsákat és galambokat.

A szer jóságáért szavatol a készítő. Szabadalmazva. — Törvényileg védve.

Minden üveghöz külön használja i utasítás. Ár: Egy literes üveg 4 koronára, fél liter 2 kor 20 fill. Megrendelhető az eladásra feljogosított

Hánu Nestor

Vörös Kereszt-drogeria 187

Arad, Weisz J.-u. 2

Használjuk míg a vész fel nem lépett. Rendeljük meg azonnal.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, augusztus 27.

Készáru.

Amerika 1/2-ét olcsóbb. Kínaiat, vételkedv korlátozt, 25 ezer mm. 5 fillérrel drágább.

Határidő.

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buza 1912. októberi	11 57	11 53
Buza 1913. áprilisi	1 97—11 98	11 95—11 98
Rosa 191. októberi	9 80	9 81
Tengeri 192 aug.	9 90	9 91
Tengeri 1913. májusi	7 63—7 64	7 67—7 68
Zár 1-2 októberi	10 34	10 35
Arak 50 kilónként	10 32	10 33

Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

— Augusztus 27. —

Magyar aranyjárdék 40/0	—	—	107 50
Magyar koronajárdék 40/0	—	—	87 05
Magyar koronajárdék 3 1/2 0/0	—	—	76 75
Magy. földteherm. kötvény 40/0	—	—	87 —
Horvát-szlavon földteherm. kötvény	—	—	89 50
Magyar nyereséysorsjegy kölcsön	—	—	213 —
Tiszaszab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	148 —
Osztrák járadék papírban	—	—	87 20
Osztrák járadék ezüstben	—	—	90 20
Osztrák járadék aranyban	—	—	112 75
Osztrák koronajárdék 40/0	—	—	87 10
1880. évi osztrák államsorsjegy	—	—	158 —
Osztrák-magyar bankrészvény	—	—	20 75
Magyar hitelbank-részvény	—	—	848 25
Osztrák hitelintézeti részvény	—	—	645 25
Osztr.-magy.-államvasuti részvény	—	—	709 75
20 frankos arany (Napoleonador)	—	—	19 08
Német birodalmi márka	—	—	117 75
Londoni vista	—	—	241 —
Páris vista	—	—	95 35
10 márkás arany	—	—	23 55

Feladó szerkesztő:

Bolgár Lajos.

APOLLO SZÍNHÁZ

az Andrássy-téri új Lloyd-palotában.

Oránia Magyar Tudományos Színház aradi színpadja

Ma szerdán, 1912. augusztus 28-án:

1. Tivoli szépségei. Természetutáni felvétel. — 2. A nővér becsületéért. Dráma. — 3. A házmesterek királya. Kacagtató. — 4. A rabló lovag. Dráma 3 felvonásban.

Előadások kezdete délután 6 órától folytatódólagosan este 11 óráig.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma szerdán, 1912. augusztus 28-án

1. Szegény nagyapó. Dráma. — 2. Crene Cnatelly. Humoros. — 3. Korzika. Természet után. — 4. Kikircs eljegyzése. Kacagtató. — 5. Napoleon császár elleni merénylet. A megbélyegzett ember. 2 felvonásban.

Előadások délután 6 órától kezdve esti 1/2, 12 óráig. A hölgyek kéretnek a nézőtérben kalap nélkül megjelenni. — Minden előadáson katonazenekar játszik. — Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fillér.

NYILTÉR.*

Limbek János és Fia

első m. kir. szab. érekeporsó-gyára és temetés-rendező intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Toth Béláné Farkas Ilona és férje Tóth Béla, valamint gyermekei Ilona, Gyula; Lukács Mikósné Farkas Margit és férje Lukács Miklós; ifj. Farkas Sándor és neje Wally Nussa s gyermeke Sanyika és Farkas Lajos mint gyermekei, unokai, menyé és vejei, továbbá mostoha leánya Ferenczy Vilmosné Bekésy Julia és férje Ferenczy Vilmos, valamint gyermekük Vilmos s a többi rokon nevében is fájdalommal tudatják, hogy szeretett atyjuk, nagyatyjuk és apósuk

Nagynyújtódi és Baachmegyei
id. Farkas Sándor,

ügyvéd és földbirtokos, Aradvármegye és Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottságainak virilis tagja,

munkás életének 91-ik évében, Aradon, 1912. évi augusztus hó 27-ik napján, reggeli 2 órakor elhunyt.

A megboldogult földi maradványai folyó hó 28-án délután 3 órakor fognak a Petőfi-utca 8. számú gyászszobából örök nyugalomra tetetni, az aradi felső temetőben levő családi sírkertbe.

Az engedélytől gyászmise az elhunyt lelki üdvéért a hó 30-ik napján délelőtt 9 órakor fog a főt. Minorita-atyák helybeli templomában az egek Urának bemutatni.

Nyugodjék békében!

Arad, 1912. augusztus 27.

Limbek János és Fia

első m. kir. szab. érekeporsó-gyára és temetés-rendező intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Alulírottak fájdalomtelt szívvvel tudatják a forrón szeretett édes anyát, illetve anyós, nagyanyát, dédanyát és rokon

ö. Barcza Ábelné
szül. Szabó Katalin,

f. évi augusztus 26-án d. u. 4 órakor, életének 82-ik évében végelgyengülésben történt gyászos elhunytát.

A boldogult hült tetemei augusztus 28-án, délután 5 órakor fognak Demeter-utca 96. sz. a. házból református szertartás szerint a helybeli alsó-temetőben örök nyugalomra tetetni.

Béke poraira! Áldás emlékére!

Arad, 1912. augusztus 26-án.

Csathó Lajosné szül. Barcza Mária, Barcza Ábel és neje, Barcza István, Barcza Lajos és neje, Barcza Sándor, Barcza József és neje, mint gyermekek, illetve vő és menyek, nemkülönb ezek gyermekei, mint unokák és dédunokák, úgy a nagyszámú rokonok. 4806

Limbek János és Fia első m. kir. szab. érekeporsó-gyára és temetés-rendező vállalata

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon 93.

Rétháti Kovacsics Dezső dr. Bács-Bodrog vármegye és Zombor sz. kir. város főispáni titkárja és neje szül. csikmadefi Szentés Magda fájdalmas szívvel adják maguk és alulírott hozzátartozók nevében tudatni, hogy angyalilkú kis leányuk

KLÁRA,

f. évi augusztus hó 26-án délutáni 1 órakor életének 7 ik hónapján visszavádt lelkét teremtőjének.

A kis halott f. é. augusztus hó 28-án délelőtt 9 órakor fog Arad, Bathyány-utca 12. sz. gyászszobában a róm. kath. valás szertartás szerint beszenteltetni és onnan az ujaradi róm. kath. plebania templomban bemutatandó szent mise áldozat után az ottani temetőben levő családi sírnál örök nyugalomra helyeztetni.

Áldás és béke az oly korán megboldogult poraira! 4806

Arad, 1912. aug. sz. 26-án.

Ö. Szentés Vidorné sz. Fajér-Ér Erzsébet, Kovacsics Gyula és neje sz. Kovacsics Ella, nagyszülei, Kovacsics Mari, testvére, Laczay Badréné sz. Kovacsics Ella, férjével, Odor Béláné sz. Kovacsics Magda férjével, Thaisz Gézáne sz. Szentés Anna, férjével, öz. Knoblauch Antalné sz. Szentés Proská, Kovacsics Lajos dr. és neje sz. Szűry Lajka, ifj. Kovacsics Gyula, nagybátyjai és nagynénjei.

Telefon városi és megyei Telefon
902. 902.

FÉLÁRU
SZÉP, TISZTA
ÚJ BEKÖTÉSÜ
ISKOLAKÖNYVEK

LEGÚJABB KIADÁSBAN,
LEGELŐNYÖSEBBEN KAPHATÓK

DÉCSI GÉZA
KÖNYVÜZLETÉBEN NÁDASDY-PALOTA.

Szülőknek

óriási

Pénz megtakarítást jelent,
ha 5441

Korányinál

a Szabadság-téren vásárol

Óriási
választék
alkalmi és
kivágott

női cipőkben

Kutányi J., Arad,
Vörösmarty-u 1. Telefon 885.

Izr. Fiuinternátus**Arad, Chorin Áron-utca 1.**

Modernül berendezett intézet.

Felvesz**rendes és magántanulókat**Gondos, családi, vallásos nevelés és szigorú felügyelet.
Zongora használat.

5003

Prospektust készséggel küld az igazgatóság. Telefon 903.

578—1912. végr. sz.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közzhírré teszi, hogy az aradi kir. törvényszéknek 1912. évi 15465. számú végzése következtében dr. Sugár Jenő aradi ügyvéd által képviselt Kohn Márkné javára 1500 kor. s jár. erejéig 1912. évi július hó 27-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1651 kor. 76 fillére becsült butorok, bolti áruk nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a körösbökei királyi járásbíró 1912. évi V. 346/1. sz. végzése folytán 1500 korona tökekövetelés, ennek 1912. évi június hó 21. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 243 kor. 03 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Áldófalván, adós lakásán leendő megtartására 1912. évi augusztus hó 31-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi

LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendelhetik.

Körösböke, 1912. évi augusztus hó 14. napján.

Walder Izse
kir. bír. végrehajtó.

5507

Gazdasági iratok

jóírású földmives iskolát végzett, 1—2 évi gyakorlattal

alkalmazást nyer

szeptember 1. esetleg későbbi belépésre **Vajda Zsigmond** kunágotai gazdaságában u. p. Magyar-Bánhegyes. 5416

Barthl János

épület- és műlakatos
Arad, Rákóczi u. 9.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat, ugymint:

épület-vasalásokat, vaskerítések, sirracsokat, takaréktűzhelyeket, mindennemű javítást

pontos kivitelben és jutányos áron. — Költségvetéseket úgy helyben, mint vidéken díjmentesen.

— Jó házból való fű tanulóul felvétetik. —

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri, kiváló tisztelettel

5511

Barthl János.**Egy párisi hölgy levele.**

Két évvel ezelőtt Morand urhölgyet gyomorhajok és bélfájdalmak fogták el; az utóbbi négy hónap alatt baja annyira rosszabbodott, hogy nem mert többé nehezen emészthető ételt magához venni.

Minden étkezés után — írja — erős fájdalmaim voltak és az ételt mint nehéz ólomdarabokat érzém gyomromban. Majd reá forróságot, mely fejembe szállt; hozzá még nagyfokú idegességet, mely végképen kimerített, annál is inkább, mivel csak tejjel és nagyon könnyen emészthető étellel valék kénytelen táplálkozni.

Egy nap barátom rábirt engem egy evőkanálnyi Belloc-féle szén bevitelére és rögtön utána felszólított, ennek meg egy darabka szárnyast.

Mily nagy volt csodálkozásom, mikor a húst könnyen megemésztém, ami azelőtt kinok nélkül soha meg nem történt. Emésztésem rövid idő alatt, mint egy varázsütésre ment végbe! Tovább folytattam a gyógymodot és azóta mindig a legjobb étvágyam van. Gyomor- és bélfájdalmaim megszűntek; már 5 éve vagyok egészséges semmiféle bántalmakban nem szenvedek.

Aláírott: Morand Lujza Rue du Gaz, Páris.

Morand urhölgy.

6851

Valóban a Belloc-féle szénből elegendő minden étkezés után 2—3 kanállyal bevenni, hogy pár nap alatt még a legelhanyagoltabb gyomor- és bélbetegségek, mint a gyomorfájás, sikertelen — megszabaduljon. A Belloc szén kellemesen hat a gyomorra, étvágyat gerjeszt, siettet az emésztést, megakadályozza a haszúrást; hibázhatatlan szer a telt gyomor és migraine ellen, mely rossz emésztés következménye, ugyancsak gyomorégés és felbőgös és minden egyéb gyomor- és bélbaj ellen.

Egy pohár tiszta vagy cukros vízben feloldandó és egyszerre vagy ha tetszik több kisebb nagyobb kortyokban beveendő.

A Belloc szénnek csak jótékony hatása lehet, ártani — senkinek sem árt, bármily adagban is lesz bevéve.

A Belloc-féle szén próbálták utánózni, azonban sikertelenül.

Tévedés elkerülése végett vigyázzunk, hogy a palack a „Belloc” védjeggyel és a vegyműhely címével legyen ellátva.

Maison L. Frère 19, rue Jacob, Páris.

U. J. — Azon személyek, kik a szénport nem bírják megszokni, tegyenek próbát Belloc-féle pasztillákkal.

Biztosan meggyógyul az, ki mikor gyomor- és bélbetegségei vannak, 2—3 pasztillát vesz be! A pasztillák tiszta Belloc szén tartalmazzak. Szájba véve és nyálal feloldva lenyelendő.

Kapható Aradon: Földes Kelemen, Hajós Árpád, Vojtek Kálmán. Rozsnyay Mátyas gyógyszerészektől és minden jó gyógyszerháznál. Nagyban Arad és vidékén: Vojtek és Weiszlál.

HOTEL NEW YORK BÉCS

Megnyitott!

Bécs, II. Sperlgasse 5.

Megnyitott!

5 perc a város központjától az észak és északkeleti pályaudvar közvetlen közelében. Pompás új épület, 100 szoba, előkelő családi szálloda, központi fűtés. — Minden egyes szobában hideg és meleg vízfürdők a házban. Impozáns előcsarnok, zene, író- és olvasóterem. — Kifűtő konyha. — Szobák Kor. 3-60 feljebb.

6471

Tulajdonos: **KARL GEIRINGER.****Amerikai Gyorstalpaló Vállalat Tökölly-tér 2. szám.**

A nagyközönség szíves tudomására hozom, hogy a legmodernebb amerikai gépekkel felszerelt, villanyerőre berendezett

gyors cipő-talpaló vállalatot

létesítettem, hol elvállalok tökéletes és tartós kivitelben mindennemű cipők készítését. Mértékutáni megrendelések 1 napon belül. — Talpalások 10 perc alatt készíthetők, melyek megvárhatók.

ÁRAK:

Férfi varrott talpalás sarokkal	— — — — —	K. 3-50
Női „	— — — — —	K. 3—
Férfi szeges	— — — — —	K. 2-60
Női „	— — — — —	K. 2-20
Gyermekek	— — — — —	K. 1-80

Feljellem a legelőkelőbb árban. — Előre biztosítom igen tisztelt rendelésem, hogy a legszolidabb munkát legjobb anyagból nyújtom, melyért szavatosságot vállalom.

Szíves pártfogást kér

5167

FREIFELD, tulajdonos.

Cipész urak figyelmébe ajánlom ráma-varrógépet, mellyel új cipők és talpalások körülvarrását elvállalom.

Egy hölgy

hajlandó bárkinék, aki ideggyengeségben (Neurasthenia), vészegénységben, csusz, köszvény, stb. betegségben szenved, díjtalanul egy egyszerű, meglepő gyorsan ható gyószert ajánlani, amelyet a véletlen által ismert meg. Személyesen gyógyult meg ezen gyógyszer által, mint sok más beteg, miután mindenféle gyógyszerhez eredmény nélkül folyamodott és lelkiismereti kötelességének tartja hálából ezen nyilatkozatot közzé tenni, tisztán emberbaráti célból, egy tett fogadalmat következtében.

Szi-eskedjenek írásban fordulni

Ed. Müller Amália

Budapest, Albertfalva 6.

6068

Új női divatsalon.

Uri hölgyközönséget tisztelettel értesitem, hogy **Aradon Deák Ferenc-utca 8. szám alatt egy**

angol és francia női divattermet

nyitottam. E téren hosszú külföldi szakismeretemet biztosítékot nyujt, hogy a nagyrabecsült megrendelőim legkényesebb igényeit is mindenkor legjobban kielégítem.

Kostümöket saját Párisból hozott eredeti modelljeim után készítek. Divatlap utáni minták megrendelhetők.

Szíves pártfogást kérek: 5413

Lamensdorf Zs.

On parle Français Si parla Italiano.

Ezen rovatban minden sz. egy-
sori beiktatásának ára 4 fillér,
vastagabb betűkkel 8 fillér.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József tőh.-ut. 22.
Kiadóhivatali telefon: 151. sz.
Szerkesztőség: 357. sz.

Apró hirdetések felvétele a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta útványon küldendők — a szövegen a szöveg elő — vagy levélbéllyekben. Tudakozódni a hirdetés száma mindenkor közzé.
Levélbeli megkereséseknél, (a jellegű leveleket kivéve) felvilágosítással szolgál a kiadóhivatal, és esetben, válaszként csatolandó. Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható. Minden sz. 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 60 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a köziratban aláhúzással jelölendők. Az apró hirdetések elő a fizetendő. A hirdetés a kiadóhivatal kívánságára díjtalanul megszerkeszt. HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRAIG VÉTELEK FEL.

HÁZASSÁG.

Gazdag braziliai hölgy
serfőzőtulajdonos, egyedül álló
gyermektelen özvegy, szép és derék,
gyorsan házasságra lépne egészsé-
ges, jellemes emberrel, akár vagyon-
talannal is. Fides Berlin 18. 5228

Női keresek

Ápolására legjobban a Vojtek és
Weisz kétfélemitője. III-711

ALKALMAZÁST KERES.

Intelligens német háziasszony
jó éves bizonyítványokkal nagyobb
gyermek mellé állást keres. Cim
a kiadóban. 5418

ALKALMAZÁST NYER.

Kenyérkihordókat
óvadékkal felvesz a Dózsa kenyér-
gyár. 5511

Keresünk

egy jóírású, hosszabb gyakorlattal
bíró, keresk. tanfolyamot végzett
könyvelő azonnali belépésre.
Német nyelvtudás előnyben ré-
szesül. Aradi Vasipari Részvény-
társaság. 5522

Urinő,

szerény igényű nőt keres, ki őt
delutánonként sétáltat, kísérje.
Díjazás megbeszélés szerint. Aján-
latok „Séta” jelígre a kiadóhiva-
talba küldendők. 5528

KIADÓ LAKÁS.

Egy szép kétszobás
utcai lakás, november 1-ére és
egy üzlethelyiség, október 1-re
kiadó. Bővebbet Csernovits Péter-
utca 27. az üzletben. 5518

Egy modern 5 szobás
magánház, közel a Szabadság-
térhez, kiadó. Bővebb értesítést
Abbázia kávéházban. 5198

Gyermekek

hivatalnok családnál, egy külön-
bejárati csinos szoba havi 20 ko-
ronáért, kiszolgálással, azonnalra is
kiadó. Aulich Lajos-utca 7/e. alatt.

A poloska

teljes kiírtása csupán Vojtek és
Weisz biztos szereivel érhető el.
III-711

LAKÁST KERESNEK.

4 szobás
modern utcai lakás kerestetik. Cim
a kiadóhivatalban. 5518

ÜZLETEK.

Egy jól menő
lakatos műhely, teljesen felszerelve
elköltözés miatt azonnal eladó.
Bővebbet Bakács, Kazinczy-utca
12. sz. 5524

Egy jó forgalmu
szatocs üzlet azonnal eladó. Cim
a kiadóban. 5488

Bolt helyiség

Állványokkal bérbe adandó Nagy-
lakon, kiváló helyen, három tem-
plom között, áruval vagy anélkül
is. Bővebbet: Serbán Mihály Arad,
Szent László-utca 8. sz. 5519

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Tankönyvek
használt és új állapotban, a tan-
testületek által előírt író- és rajz-
szerek legelőnyösebben szerezhethetők be „Minerva” könyvkereske-
desben Arad, Dobó-utca 1. (a
Ferenc-téri polgári fiúiskola mel-
lett.) 5311

Valódi

Johan Maria Farina kölni víz fő-
raktára Róna Jenő cég, Andrassy-
tér 18., ugyancsak divat hajtók
és francia gummi különlegesség
nagy raktára. Városi és megyei
telefon 238. 3291

58 drb gerenda

5—6 méter hosszú 6/4-des és 117
kecskeláb cleson eladó Kron Lipót
Nagyvárad-ut 12. sz. 5517

Boronhordók

használt, jókarban minden nagyság-
ban kapható Haggemahersórrak-
tárban Nádor-utca. 5490

2 korona

100 kg. fűrészt, aprított, száraz
tölgyfa. Kemény hulladék fa fél-
ölekre tömören rakva 10 korona.
Dengl fatelepén Kossuth-utca vé-
gén. 5368

Benzin locomobil

12 HP. teljesen jó karban, jótál-
lás mellett jutányos árban és ked-
vező feltételek mellett, azonnal
eladó. Bővebb felvilágosítást nyújt
Vostinar Istvánné cég Világos. 4351

Glafey Centenar

a legideálisabb éjeli mécs, füst és
szagtalan, egyben melegen tart-
ható a gyermek részére a tej vagy
tea. Kapható Aradon, Éles Armin,
Fejér Gyula, Török Andor és Társa,
Róna Jenő, Hoffmann Ottó, Dür-
Gusztáv cégeknél. Battonya: Gel-
ler Samu, Pecska: Lusztig Ernő 5014

Gum compositio

jó házi rum előállítás Vojtek és
Weisznál. III-711

Igyunk jó és olcsó

Ásványvizet! Ásványviz ivók szí-
ves figyelmét felhívom, hogy az
elősmert világhírű Málnás borviz-
ből egy újabb frisstöltésű waggon-
küldemény érkezett. Továbbá kizá-
rólagos raktárt tartok a legjobb
magyar ásványvizekből u. m.
Szolyvai, Polenai, Lubi Erzsébet
és Pannónia természetes égvényes
forrásvizekből, melyeket a helybeli
orvos urak általában legmelegeb-
ben ajánlanak. Kívánom a készséggel
díjmentesen hazaszállítom. Kaphatók
továbbá az összes vendéglőkben
és fűszerüzletekben. Főraktár és
vezérképviselet: Rubinstein Mór
butorszállítónál Arad, Minorita-
palota. 5378

KÜLÖNFÉLE.

Tanár házában

a város közepén két urileány,
vagy esetleg fiu, teljes ellátást
kaphat. Külön szoba, zongorahas-
nálát Szigoru felügyelet. Cim a
kiadóhivatalba. 5406

Évtizedek óta

fennálló kovács-műhely azonnal ki-
adó. Ugyanott téglák is eladó. Dros-
nyák Gyula Borona-u. 45. 5242

Polgári iskola

két leánykát vagy fiut ellátásra
vállalok havi 100 koronáért. Pa-
lencsár Andrásné, művezető öz-
vegye, Brád (Hunyadmegye.) 5508

Fűtési idény közeledtével

a Herkules fűrészt vállalat irodája,
Kossuth-utca 9. sz. ajánl a nagy-
közönségnek I. rendű aprított tű-
zifát 100 kilonként 2 kor. 70 fill-
lérért hazaszállítva, ugyancsak
egész, esetleg fél waggon rakomány
cser-, buk- és gyertyánfát karte-
len kívüli legolcsóbb árban befu-
varozva fűrészelve és hasítva. Mo-
toros fűrészgépeink is házhoz ren-
delhetők. Felvilágosítást készséggel
nyújtunk telefonon is 658. sz. 5451

Ha nem jól eszik

a hízója, adjon neki Vojtek és
Weisz hírneves állat tápporacát.
III-711

OKTATÁS.

Musikabiturientin

ertheilt Unterricht in Klavier und
Musiktheorie mit besten Erfolg
laut Lehrplan der Wiener Musik-
akademie. Einschreibungen Vor-
mittag Batthyány-gasse 17., Nach-
mittag Demeter-gasse 111/a. 6589

Ha hull a haja,

használdon magyar haj-perollint
Vojtek és Weisztól. III-711

Taxameteros

Bér-autók
Telefonszám
816

2881
Szolgálat: reggel fél 6 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

Zálogház-

ból arany, ezüst és ékszerek
Farkas Streicher J. cégnél
Arad, Tökölly-tér 1. sz. 5521

Lapkihordó pár felvétetik

az „Aradi Közlöny”
kiadóhivatalában.

Jó egészségének

fenntartására használjon mindenki

Kárpáti-féle

epenhajtót,

mely a legkínzóbb fájdalom-
nélküli gyomortisztító házi szer.
Ise édes, hatása gyors és biztos.
1 üveg utasítással 40 fillér.
12 üveg franco K 4-80. Kapható
kizárólag a készítőnél

KÁRPÁTI JÁNOS

gyógyszerártervező 1675

ARAD, BOROS BENI-TÉR.

Pathefonok

és Pathe-lemezek, a legújabb fel-
vételek, kedvező fizetési feltételek
mellett kapható

Koch Dánielnél

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.
a Fehér Kereszt-tel szemben. 5741

Andrássy-tér 20. sz. Fischer Eliz-palota

**A Budapesti Csipke
Áruház fiók üzlete.**

Aradi nyom. és részvénytársaság könyvnyomdája, fűzőkönyvek és betűtárolók.

A hölgyközönség figyelmébe ajánlja az őszi idényre

ujdonságokkal felszerelt raktárát. Női-, férfi- és gyer-

mek harisnyák, schállok, válkendők, selymek, csip-

kék, szalagok, keztyűk és az összes szabó kellékek.

2811